Leto LXV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v soboto, dne 27. novembra 1937 | Štev. 273 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica štev. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Vlada in opozicija

Nič nenaravnega ni, da ima v moderni državi vsaka vlada svoje organizirane nasprotnike, ki javno in vnaprej povedo, da ji bodo nasprotovali in da ji bodo celo skušali onemogočiti delo. Po načelu tudi zdrave demokracije se vsak sme potegovati za oblast, kdor čuti v sebi moč in sposobnost, da bi znal bolje skrbeti za državo. Samo meje so postavljene, v katerih sme vlada uporabljati svojo oblast in v katerih se sme ne-vlada potegovati za njo. Te meje v organizirani družbi morajo biti, sicer bi nobena vlada ne mogla vladati in nihče bi ne mogel priti do trajne oblasti, zašli bi v stanje, kateremu pravimo revolucija in katerega konec je razpad družbe in podjarmljenje po tistem, ki take meje priznava.

Na dnu vseh teh teženj pa je država. Res se včasih vladam in tudi ne-vladam vrinejo kaki nameni, ki niso istovetni z državo, toda to je vprašanje te in te določene vlade ali te in te določene ne-vlade. Načelno pa je smoter te in one skupine — država. Vlada trdi, da je tako, kakor ona dela, najbolj poskrbljeno za državo, če bi sama dvomila v koristnost svojega dela, bi s tem že klicala boljšega in se mu kot manjsposobna umikala. Njeni nasprotniki pa trdijo, da tako ni prav, da to ne bo dobro za državo in da je treba državo drugače usmeriti. V vsakem konkretnem primeru namesto ukrepov vlade postavljajo svoje in odgovornim in neodgovornim dokazujejo, da so njihovi boljši. Tako se krešejo duhoviti načrti in globoke misli, ker na obeh straneh morajo napeti vse sile, da dokažejo svoj prav. Prav zanimivo sliko daje pogled po Evropi, kako se v vsakem vprašanju javlja po dvoje ali še več mnenj in vsa hočejo biti najboljša. Globokoumnost enih izziva globokoumnost drugih, ker vse rešitve in ukrepe zagovarjajo in pobijajo najboljši z vso ostrino svojega duha. Tako se vsa vprašanja vsestransko prerešetajo od protikomunistične zveze, zahtev po kolonijah, vojne na Vzhodu pa do najmanjših domačih vprašanj. Vsa vprašanja z enakim ognjem rešuje vlada in ne-vlada, kateri s tujo besedo pravimo opozicija. Na obeh straneh pa je glavni smoter — država, obe strani dokazujeta, da je njihov predlog za državo najboljši.

Tudi pri nas imamo vlado in opozicijo. Toda to so samo nazivi, vzeti po evropskem vzorcu, v resnici pa ni tako. V resnici pri nas skrb za državo ni razdeljena med vlado in opozicijo, na vsako stran pač pod svojim vidikom, ampak teži edinole vlado, opozicija ima pa edini namen, vlado izpodbiti in zasesti njeno mesto. Skrb za državo je prepuščena zgolj samo vladi, opozicija njenih ukrepov niti ne zavrača, še manj, da bi kdaj kaj boljšega predlagala, ampak samo vpije zoper njo, šunta in ščuva in skuša njeno delo samo zavreti, da bi jo vrgla. Vreči vlado, to je edini program naše opozicije, pa ne zato, da ne bi države zavozila, tega ji nihče niti ne očita, ampak zato, da ne bi vladala. Mnogo vprašanj je, o katerih vsi vemo, da še niso našla najbolj posrečene rešitve, toda opoziciji ta vprašanja niso mar, saj imamo vlado, ona naj gleda. Ali je naša opozicija kdaj zavrnila kako ustanovo uprave in sprožila kak svoj predlog in dokazovala, da je njen predlog boljši kakor pa ukrep vlade? Ne, ona samo zahteva, da se notranji minister umakne, kakor da so s tem vsa upravna vprašanja rešena. Kaj misli naša opozicija o prometnih razmerah po državi? Naj se prometni minister umakne in nič drugega, potem bo pa promet zopet dober. Kaj misli naša opozicija o notranji in zunanji trgovini države? Naj se umakne minister za trgovino, to je vse. Kaj misli o zunanji politiki? Naj se umakne zunanji minister. Vse jim je narobe, zahtevajo pa samo odstop vlade. In tudi če bi vlada kdaj kako vprašanje rešila tako, kakor včasih kdo iz opozicije nekako slučajno predlaga, se odpor proti njej ne bi nič omilil, ker opozicija ne zahteva od vlade, da vodi državo tako, ne pa tako, ampak da odstopi. Zato se tudi opozicija ne bori proti vladi s svojimi predlogi, s svojimi načrti, ampak s tem, da ukrepe vlade pobija in da jo skuša ovirati pri delu. V letakih, na shodih, v agitaciji od osebe do osebe se ne razpravlja o tem in onem njenem ukrepu, ampak jo samo obkladajo s priimki, ščuvajo zoper njo in delajo, kakor pravimo, vročo kri. Zato še danes ne vemo prav za prav, kakšni so državnopravni in upravni načrti opozicije, le to vemo, da opozicija zdaj še ni vlada, rada bi pa bila, in to čimprej, dokler se ljudstvo spričo resnega dela vlade ne umiri.

To strastno hlepenje po oblasti je nekaj posebnega na Balkanu, v opozicijah po Evropi tega ni najti, vsaj ne v tako surovi obliki. Nikdar opozicija niti svojim vrstam, niti vladi še ni povedala, kako si zamišlja ureditev države, v čem je vlada pogrešila, iz katerega njenega ukrepa se je bati škode za državo, in vendar vpijejo samo to, da mora vlada pasti, potem bo že kako. Država je v teh vrstah pahnjena čisto na dno in je prav za prav za nje niti ni. Za to družbo velja edino geslo: država, da, dokler jo imam jaz v rokah, če pa to ni mogoče, naj pa pade vse skupaj. Zato so taki ljudje na vladi državotvorni in »nacionalni« do nestrpnosti in do zoprnosti, v opoziciji pa takoj razdiralni do upehanosti, kakor da država z odstopom njihove vlade ni vredna nič več. Le iz take nizke miselnosti se more roditi resolucija, ki so jo leta 1928 sprejeli večkratni člani raznih vlad, v kateri so v imenu narodnosti zavrgli in pohodili vsa načela, po katerih so prej v imenu države vladali. V tem duhu so tudi nekateri po podpisu tako imenovanega sporazuma ob povratku v Belgrad samozavestno govorili: »Vse je narejeno, vse je dobro,« dasi se jim je z druge strani govorilo, da je to šele začetek. Toda ti, ki so se na ta način hoteli pred javnostjo napraviti velike, so bili polni nekih sebičnih načrtov, po katerih so si mislili: rečeno je bilo, da dobi vlado v roke, kdor se z dr. Vl. Mačkom sporazume, mi smo se »sporazumeli«, torej —. Ko pa so izprevideli, da se nikakor ne morejo pokazati kot spretni državniki, če si ne morejo lastne hvale z oblastjo ukazati, pa so planili na podiranje, da bi vsaj na razvalinah dobili v roke tisto sladko oblast, brez katere ne pomenijo nič.

Zaradi te svoje miselnosti se mora tudi opozicija posluževati sredstev, kakor se jih ne poslužuje nobena opozicija v Evropi, ker ji ni za oponiranje, ampak za podiranje. Res je, da tiskovni zakon ne dovoli povedati vsega, kar državnopravne teorije poznajo, toda opozicija se ga izogiba zato, da more v tajnem tisku širiti laži, česar bi v javnem seveda ne mogla po nobenem tiskovnem zakonu. Tudi zakon o združevanju ne dovoljuje zarotniških družb, tudi sicer ga ne bomo proglašali za najbolj svobodoljubnega, toda opozicija se hoče združevati, da bi se združeno uprla oblasti in jo vrgla in tako dosegla tisti svoj edini namen — oblast. Zakoni pa se zrahljajo samo takrat, kadar je upravičeno upanje, da se bodo sprostile sile, ki hočejo ali z resno kritiko vlade — čeprav strogo — ali pa s sodelovanjem pri vladanju pripomoči državi k napredku. Dokler pa tudi opoziciji ni država prvi namen njenega dela, toliko časa je pa samo konkurent oblasti in bo pač morala dopuščati sebi ta sloves.

Vojne priprave sovjetov in Japoncev

Vsaka iskra more zanetiti požar

London, 26. novembra. b. Dopisnik »Daily Heralda« je poslal iz Šanghaja informacije o stalnem naraščanju napetosti med Japonsko in sovjetsko Rusijo. Dopisnik je zvedel, da so sovjetske obmejne oblasti v zadnjem času zelo v skrbeh zaradi neprestanega dovažanja novih japonskih čet na mejo Mandžurije in sovjetske Rusije. Prav tako vznemirja sovjetsko Rusijo zbiranje Japoncev v Notranji Mongoliji, kjer je princ Teh že večkrat napovedal združenje Zunanje in Notranje Mongolije v veliko mongolsko državo. Po poročilih istega dopisnika znašajo japonsko-mandžurske sile nad pol milijona dobro oboroženih mož. Na raznih strategičnih točkah v sovjetski Rusiji in na zunanji mongolski meji so postavljene trdnjave, v katerih je vojaštvo popolnoma pripravljeno. Japonci so opremili svoje čete z modernimi tanki, letali in drugimi sredstvi za kemično vojno.

Pa tudi Sovjeti ne mirujejo. V zadnjem času so poslali Kitajcem mnogo letal. V zadnjem času je prejela nankinška vlada 500 sovjetskih letal. Sovjeti pa so se tudi na morju dobro pripravili in imajo v Vladivostoku veliko število podmornic, rušilcev in drugih vojnih ladij, ki so pripravljene za borbo. Obe, sovjetska Rusija in Japonska, sta dobro pripravljeni za borbo, in se sedaj samo še čaka, s katere strani bo priletela iskra, da zaneti nov vojni vihar na Daljnem vzhodu.

Maršal Čangkajšek še upa

Maršal Čangkajšek je sprejel tuje častnike in izjavil, da se bo Kitajska borila proti Japoncem do zadnjega moža. Maršal Čangkajšek je bil dobro razpoložen in je izrazil polno zaupanje v izid vojne. Na vprašanje časnikarjev, kako si predstavlja ustavitev sovražnosti, je odgovoril: »To je zadeva Japonske!« V kitajskih vojnih krogih so prepričani, da bo Čangkajšek v kratkem nastopil proti Japonski s povsem novim načinom in tako preprečil padec kitajske prestolnice. Zaupanje maršala Čangkajša, da obvaruje Nanking, pa je bilo nekoliko preoptimistično, kajti v pretekli noči so Japonci po izredno krvavih borbah zavzeli mesto Vusih na Tajskem jezeru in tako zrahljali vse severno kitajsko bojišče, da kitajska obrambna črta ne more več nuditi onega odpora, ki je bil prvotno zamišljen. Japonske vojne sile so prodrle od Vusiha proti Nankingu že celih 20 km. Kitajski vojaki so po japonskih poročilih enostavno zbežali s svojih obrambnih postojank. Pri Vusihu in Venugi prodirajo Japonci naprej in naletijo le tu in tam na slab odpor Kitajcev.

Tudi Japonci — do konca!

Kitajci so Japonce v zadnjih tednih večkrat vrgli za par deset kilometrov nazaj proti severu in proti jugu jezera Taja. Japonci pa so navzlic temu izvršili nešteto protinapadov, pri katerih jih je podpiralo okrepljeno japonsko letalstvo, ki je neprestano obmetavalo kitajsko bojno črto z bombami velikega premera. *Trdijo, da so Japonci zavzeli Vusih, da pa so pri tem izgubili zelo mnogo vojakov.* Vsi japonski uspehi so več ali manj plod ogromne letalske premoči Japonske, ki so zlasti izkoristili premestitev glavnega generalnega štaba kitajskih letalskih sil. Bitke se sedaj vodijo kakih 190 km južno od Nankinga na celi bojni črti. Vusih je prešel v japonske roke šele davi po tridnevni neprestani krvavi borbi. Japonska letala so svoje delo odlično opravila in se imajo Japonci le njim zahvaliti, da so mogli Vusih zavzeti. O razvoju borb v notranjosti severne Kitajske ni nobenih poročil.

Iz Tokia poročajo, da je neki višji uradnik vojnega ministrstva izjavil, da bo vrhovno poveljstvo vojne mornarice v kratkem izdalo nalog, naj se večji del japonskih vojnih ladij umakne iz Šanghaja v domače vode. Do tega sklepa je prišla japonska vlada, ko se je prepričala, da se sedanje vojne operacije v zahodnih krajih Šanghaja ugodno razvijajo. Japonce najbolj skrbi organiziranje prehrane japonske armade, ki se bori v notranjosti Kitajske. Japonska vlada pa je sklenila, da se ne bo ustavila niti tedaj, ko bo padel Nanking v roke japonskih vojakov, temveč bo šla naprej do Nankava in še dalje, *dokler maršala Čankajška popolnoma ne uniči.*

Cez tri leta — olimpiada

Tokio, 26. novembra. b. Iz Tokia poročajo, da bo olimpijada leta 1940 kljub vsemu v Tokiu. Gradnja stadiona se nadaljuje z vso naglico, prav tako pa urejajo tudi druge kraje, kjer bodo zimskošportne prireditve. V Jokohami je določen tudi kraj za tekmovanje jadrnic.

Kitajci umorili 9 misijonarjev

Šanghaj, 26. novembra. c. **Semkaj so šele zdaj prišle vesti iz Četingfuja, da so tam kitajski roparji dne 9. oktobra poklali devet katoliških misijonarjev. Med njimi sta bila dva Čehoslovaka in en poljski ter trije francoski katoliški duhovniki. Trupla so roparji zvlekli na glavni trg in jih tam sežgali. Pozneje so našli samo še nekaj ostankov oblek teh mučencev.**

Hud napad na Francijo

Rim, 26. nov. t. Med časnikarsko razpravo o sestanku med Halifaxom in Hitlerjem ter komentarji o razgovorih, ki bodo prihodnji ponedeljek ali torek med angleškim ministrskim predsednikom in gg. Chautempsom in Delbosom, je udarila strela v obliki hudega napada, ki ga je nenadoma objavil »Giornale d'Italia« na naslov sedanjega francoskega režima. Sicer ta zadeva ne bo nič vplivala na razvoj kritičnega mednarodnega položaja v Evropi, kakor bo sledil razgovor med šefom angleške vlade in njegovim francoskim kolegom, **je pa silno značilen za duha, ki vlada danes v mednarodnih odnošajih med evropskimi velesilami, predvsem med Francijo in Italijo. Tem bolj značilen je ta dogodek zato, ker je zadeva, ki je dala italijanskem listu povod za napad, že zastarela in je bila tako rekoč, kakor se glasi naš domači izraz, privlečena za lase, čeprav se ne da zanikati, da ima neko stvarno podlago. Da je članek v »Giornale d'Italia« bil inspiriran od najmerodajnejše strani, je spričo dejstva, da je zunanja politika izključna zadeva vrhovnega državnega vodstva, samo po sebi umevno.**

»Giornale d'Italia« objavlja torej danes članek o govoru, ki ga je po zatrdilu tega lista imel 23. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne v toulonskem pristanišču francoski mornariški minister gospod **Campinchi.** Kakor pravi »Giornale d'Italia«, je Campinchi tistega dne francoskim pomorščakom korziške paroplovne družbe »Fraissinet« dejal, **da Korzika, ki je eminentno francoska dežela, ne sme biti izpostavljena kakšnemu italijanskemu napadu. Nehati se mora nesramna komedija, češ da obstoja neka neodrešena Korzika, ki jo mora Italija osvoboditi, Mi Korzikanci, je dejal Campinchi, ako smemo verjeti poročilu italijanskega lista, od nekdaj zaničujemo vse, kar je italijansko. Vojna z Italijo je neizogibna in nujno potrebna in se mora tudi nujno končati z našo zmago. Jaz in moj prijatelj Pierre Cot sva zgradila na Korziki tri letalska oporišča in Korzika bo postala v bodoči vojni z Italijani odločilni faktor zmage. Ta zmaga pa bo pomenila tudi končni polom fašizma. Jaz vam ne morem izdati tajnosti velikega generalnega štaba, toda to vam lahko povem, da bomo fašizmu temeljito ustrojili kožo..**

Na ta govor, ki ga je imel gosp. Campinchi že pred več kot enim mesecem, odgovarja »Giornale d'Italia« z nič manj ostrimi izrazi in vehemenco. Najprej očita Campinchiju, **da je rojen Korzičan, ki je svoj rod zatajil, sedaj pa da igra vlogo moskovskega hlapca, ki je pripravljen zažgati ves svet v prid komunizma. Angleži so ga komaj zadržali, da ni uprizoril francoskega izkrcanja na Minorci. Italija ne ogroža ne Francije ne koga drugega in Campinchi si je izmislil namero italijanskega napada na Korziko pač zato, ker si hočejo francoski ljudski frontaši zasigurati alibi za svoje prihodnje zamišljene zločine.** — »Giornale d'Italia« pozivlja predsednika Roosevelta, ki tako zelo rad kritizira avtoritarne režime, češ da pomenijo nevarnost za mir, naj prebere govor »korziškega renegata« Campinchija, da bo videl, kako ravno ljudska fronta, ki igra vlogo »slepe in bedaste dekle ruskega komunizma«, ogroža mir s svojimi pripravami, da s Korzike napade fašistično Italijo. Zdaj pa naj kroti svoj jezik, dokler ne bo prepozno. Zakaj, če bi kdo mislil uresničiti svojo namero, da napade Italijo, bo naletel na 45 milijonov ljudi, ki stojijo pripravljeni za bariero takega orožja in takih »neslutenih, naravnost peklenskih sredstev obrambe«, da si bo opekel kožo on, ne pa fašistična Italija...

Iz teh ljubeznivih izrazov na naslov »požigalca Campinchija«, ki mora seveda služiti samo za slamnato figuro, za katero je mišljena sedanja francoska vlada, je pač jasno razvidno, kako zelo »prijateljski« odnošaji vladajo danes med Italijo in Francijo.

Svetovna razstava zaključena

Pariz, 25. nov. AA. (Havas) Predsednik republike Lebrun je prisostvoval slavnostni zaključitvi pariške razstave. Slovesnost je bila v novem gledališču Trocadera. Novo gledališče ima prostora za 2800 ljudi in je zgrajeno po načelih moderne tehnike. Glavni komisar razstave je imel govor, v katerem se je zahvalil vsem, ki so sodelovali. Nato je govoril glavni komisar italijanskega paviljona in starosta tujih komisarjev. Dejal je, da bo mednarodna pariška razstava ostala trajen spomin na manifestacijo prijateljstva vseh narodov, zastopanih na razstavi. Nato so slavnostno razdelili diplome in nagrade. Razdelili so 2000 prvih nagrad, 449 zlatih kolanj, 788 srebrnih, 3810 bronastih kolajn in 19.157 diplom. Razstavo je obiskalo 31 milijonov ljudi. Dohodkov je imela 150 milijonov frankov, stroški so znašali 1 milijardo 450 milijonov frankov, toda 418 milijonov frankov so vredne stavbe, ki po razstavi ostanejo. 25.000 delavcev je sodelovalo pri zgradbi razstave, 40.000 jih je trajno služilo kruh.

*

Ker je državni finančni odbor ponoči s 26 glasovi odklonil vse naknadne predloge o vprašanju zvišanja uradniških plač, se je pričela o polnoči seja zbornice. Ob 5. zjutraj je vlada postavila vprašanje zaupnice. Predlog vlade je bil sprejet z večino 518 glasov proti 6. 80 poslancev pa se je vzdržalo glasovanja.

Italijanski odgovor na Halifaxovo potovanje:

Konferenca držav rimske trozveze

Dunaj, 26. nov. c. **Na Dunaju pravijo, da je za Avstrijo najvažnejša posledica Halifaxovega potovanja v Nemčijo ta, da se bo prihodnje dni sestala konferenca držav, ki pripadajo tako imenovanemu rimskemu protokolu, to so: Italija, Avstrija in Madžarska. Konferenca bo tekom prihodnjega tedna, vendar kraj konference še ni določen. Važno je, da istočasno poudarjajo, da je bil tedanji rimski protokol zamišljen predvsem zato, da ohrani položaj Italije v Srednji Evropi nedotaknjen, na drugem mestu pa tudi zato, da zaščiti avstrijsko neodvisnost. Zadnji sestanek držav rimskega protokola je bil pred letom dni na Dunaju, vendar je protokol po sporazumu med Avstrijo in Nemčijo izgubil precej na aktualnosti. Sedaj pa se te tri države zopet vračajo v ta okvir in se gotovo za Srednjo Evropo pripravljajo važni dogodki.**

Nenadoma je danes popoldne odpotovala v Berlin tričlanska komisija, ki se bo pogajala o dopolnitvi kulturnega sporazuma z Nemčijo.

Dar Italije Albaniji

Tirana, 26. nov. c. Slovesnosti ob priliki 25 letnice osvoboditve Albanije se v imenu italijanske vlade udeležuje finančni minister Thaon di Revel. Danes je podal izjavo, v kateri pravi, da italijanska vlada poklanja znesek 2 milijona zlatih lir Albaniji za zgraditev ceste od Tirane do Drača in za najpotrebnejše socialne ustanove v prestolnici. Kralj Zogu je Revela zato odlikoval z najvišjim odlikovanjem Skenderbegovega reda.

Gospodarski sporazum med Nemčijo in Madžarsko

Budimpešta, 26. nov. b. Listi komentirajo sporazum, ki je bil dosežen med Madžarsko in Nemčijo. Trdi se, da gre za širokopotezen gospodarski sporazum glede dobave pšenice, rži in koruze, ki pa dalje odreja tudi množino, ceno in dobavne roke. Razen tega je bilo sklenjeno, da se število v Nemčiji zaposlenih madžarskih sezonskih delavcev zviša od 3000 na 5000. Dalje bo Nemčija z vsemi sredstvi zatirala propagando nemških agitatorjev pri madžarski nemški manjšini. Nemčija pa bo tudi ustavila borbo, ki jo vodi njen tisk proti Madžarski.

Avstrijski finančni minister v Londonu

Dunaj, 26. nov. v. Danes je odpotoval v London avstrijski finančni minister Neumayer. V Londonu se bo z vodilnimi angleškimi finančnimi zavodi pogajal o obvezah Avstrije na mednarodnem finančnem polju. V Londonu biva že dalj časa guverner avstrijske Narodne banke dr. Kienböck. Uradno poudarjajo, da to potovanje ne more imeti nikakega političnega ozadja, dr. Neumayer pa potuje ravno v teh dneh zato, ker se mudi v Angliji guverner Narodne banke na predavalni turneji.

Dunajska vremenska napoved: Menjajoča in naraščajoča oblačnost, pojemanje vetrov in nekoliko toplejše.

Zagrebška vremenska napoved: Stalno in hladno.

Zemunska vremenska napoved: Hladno vreme. Postopna zjasnitev. Pretežno jasno v severnozahodnih predelih. Huda burja na Primorju. Dežja in snega utegne biti samo na skrajnem jugu. Megle v dolinah rek. Mraz v večji severni polovici.

Peklenski stroj v Celovcu

Eksplodiral naj bi med govorom p. Muckermanna, S. J., ki je moral bežati iz Nemčije

Malo je manjkalo, da v Celovcu ni prišlo do strahovite katastrofe, ki bi bila lahko prizadela 3000 zborovalcev, ki so v veliki slavnostni dvorani hotela »Sandwirt« poslušali znamenitega nemškega pridigarja iz Družbe Jezusove, očeta Muckermanna, ki je imel slavnostni govor na občnem zboru Katoliškega tiskovnega društva. Muckermann je bil že nekaj dni v Celovcu in k njegovim pridigam v stolnici so ljudje drveli iz mesta in okolice, da je bil pred stolno cerkvijo vedno velik naval. Znano je, da je moral pater Muckermann bežati iz Nemčije, ker ga je zasledovala narodnosocialistična tajna policija. Že večkrat se je zadnje dni pripetilo, da so Muckermanna na ulicah hitlerjevski pristaši izzivali in psovali. Policija ga je vzela pod posebno varstvo in je tudi dvorano hotela »Sandwirt« nekoliko ur pred zborovanjem, kjer bi imel Muckermann govoriti, natančno preiskala. Na svoje veliko začudenje je v posodi za oleandre odkrila peklenski stroj srednje velikosti, zakopanega v prst. Peklenski stroj je bil zvezan z uro, ki je bila navita na tričetrt na devet zvečer, torej tričetrt ure po začetku zborovanja, ko bi bil Muckermann vprav sredi svojega govora. Muckermannovemu predavanju je prisostvovalo v dvorani čez 3000 poslušalcev, kakor kaže blagajna, in njihovo življenje bi bilo v nevarnosti, če bi bil peklenski stroj eksplodiral. Na policiji so peklenski stroj natančno preiskali in ugotovili, da je bil napolnjen z raznimi kemičnimi snovmi, ki bi bile ob eksploziji razvile strupene pline in povzročile opekline. Plini bi bili dvorano v par sekundah napolnili in bi povzročili strašno zmedo med občinstvom. Policijska preiskava, ki jo je vodil svetnik dr. Jaklič, je dognala, da so peklenski stroj postavili strokovnjaki. Razstrelnih snovi je bilo za pol kilograma. Ponovna preiskava ni odkrila ničesar sumljivega, nakar je bilo zborovanje dovoljeno. Pozno v noč so po Celovcu množice ljudstva manifestirale proti narodnim socialistom. Policija je pozno zvečer izdala uradno poročilo, v katerem pravi, da je zločincem že na sledu.

Pred skorajšnjim mirom v Španiji

Po posredovanju Anglije in Nemčije

London, 26. nov. b. Navzlic ostremu zavračanju iz merodajnih španskih republikanskih krogov se po vrnitvi Halifaxa iz Nemčije trdovratno širijo vesti o skorajšnjem koncu španske državljanske vojne. **Ta vojna bi se imela končati po starem Chamberlainovem načrtu. Kakor znano, predvideva ta načrt konec državljanske vojne v Španiji s posredovanjem Velike Britanije in Nemčije. Obe državi bi se trudili, da republikanci v Španiji vzpostavijo neke vrste nevtralno vlado, ki bi se pogajala s Francom. Kakor hitro bi prišla na oblast nevtralna vlada, bi bil sporazum z generalom Francom zagotovljen.** Nato bi izključili skrajne desničarje in tudi skrajne levičarje in skušali vzpostaviti novo liberalno vlado, katere naloga bo, da izvede splošno poživitev gospodarstva in dviga življenjskega standarda vse Španije. Vse to se bo seveda izvršilo s pomočjo nekaterih tujih držav. Glavni cilj sedanjih naporov pa je, da se iz Španije umakne vsaj tri četrtine tujih prostovoljcev.

Guadalajara, 26. nov. AA. (Havas) Nacionalisti pripravljajo nov napad. To se vidi že iz pogostih poletov njihovih eskadril. Včeraj ob 12 so se nacionalistična letala ponovno pojavila nad Guadalajaro. Sirene so takoj obvestile prebivalstvo, ki se je hitro poskrilo.

Havasov dopisnik je davi zarana obiskal Guadalajaro. Sprejel ga je guverner in mu izjavil, da je bilo včerajšnje obstreljevanje mesta najsrditejše od začetka državljanske vojne. Na srečo je bilo manj žrtev kakor pa so se bali. Zasluga za to gre obrambni organizaciji mesta. V Madridu je zdaj okoli 50 odličnih podzemeljskih zavetišč. Bombardiranje je izvršilo 17 trimotornih letal v spremstvu 12 lovskih letal. Bombe so ubile 7 otrok, tri ženske in nekega starca, ranjenih je pa 10 ljudi. Iz letal so vrgli mnogo bomb, vendar jih je na vlažnih tleh eksplodiralo samo 120.

Sovjeti naj bolj pomagajo

Po vesteh iz Barcelone je guvernerja Negrina obiskal voditelj francoskih komunistov Thorez, takoj nato pa se je Negrin posvetoval še s sovjetskim veleposlanikom, od katerega je zahteval nujno pomoč. Posvetovanja sta se udeležila še notranji minister Sasago in vojni minister Prieto in je bilo sklenjeno, da bodo še strožje postopali proti anarhističnim sindikatom.

Zveze Francove Španije z Anglijo

Novoimenovani zastopnik nacionalistične Španije v Londonu, vojvoda Alba, je podal izjavo, v kateri je med drugim rekel:

»Moramo se veseliti, da se zopet vračamo v okvir starih trgovskih zvez in da ima Velika Britanija zopet prvo mesto, kakor ga je imela poprej. To dejstvo spravlja na dnevni red mnogo važnih vprašanj med našima dvema državama. Upam, da bomo prišli kmalu do normalnih diplomatskih stikov in Anglija se lahko zaveda, da je vlada generala Franca za mir z Veliko Britanijo. V Evropi je sovražnik nacionalne Španije samo boljševizem.« Vojvoda je še omenil, da potrebuje nac. Španija premog in bombaž, in vse to lahko izvaža Velika Britanija. Na drugi strani pa se za bogastva Španije zelo zanima Velika Britanija.

Bolgarski kralj v Belgradu

Belgrad, 26. novembra. m. Danes dopoldne je dopotoval v Belgrad bolgarski kralj Boris. Sprejeli in pozdravili so ga na Topčiderski postaji knez namestnik Pavle, minister dvora Milan Antič, maršal dvora Čolak Antič, general Hristič, upravnik dvora polkovnik Leko ter vse osebje bolgarskega poslaništva na čelu s poslanikom Popovim. S postaje se je kralj Boris v spremstvu kneza namestnika odpeljal v Beli dvor, kjer je bilo v ožjem krogu servirano tudi kosilo. Med drugim sta bila povabljena na kosilo tudi predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinovič ter notranji minister dr. A. Korošec.

Danes popoldne je bolgarski kralj Boris obiskal Nj. Vel. kraljico Marijo. Popoldne je sprejel predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Stojadinoviča.

Otok Madagaskar — nova domovina židov

Varšava, 26. nov. b. V tukajšnjih političnih krogih z velikim zanimanjem zasledujejo gibanje poljskih židov za izselitev na otok Madagaskar, kjer jim je francoska vlada dovolila naselitev.

Washington, 26. nov. AA. Stefani: Predsednik Roosevelt bo danes dostavil zbornici zakonski načrt za zidanje malih hišic za delavske družine. Mnogo brezposelnih bi tako dobilo delo.

Drugi člani „CSAR-a" prijeti

Pariz, 26. nov. AA. Havas: Izvršili so hišno preiskavo v stanovanju arhitekta Pierra Paranta. V kleti njegove hiše so našli puške, strojnice in 13.000 nabojev in 250 bomb. Zvečer so ga aretirali v okolici Rouena. Prepeljali so ga takoj v Pariz. Število članov organizacije »cagoulardov« (kapucarjev) je znašala v vsej Franciji 6000, v Parizu jih je bilo 1500.

Včeraj aretirani Henri de L'Oncle je ponoči izjavil na policiji, da je v svojem uradu zbiral samo protikomunistične informacije. Denar za vzdrževanje tega urada je prejel od nekega tujca, ki ga pozna samo po krstnem imenu. Poluradna agencija Radio poroča, da so kapucarji razdelili na tisoče letakov svojim pristašem, v katerih so določili začetek prevrata.

Policija je popoldne aretirala vojvodo Pozzo di Borgia v zvezi z zaroto kapucarjev. Pozzo di Borgio je šele pred dnevi zaključil svojo tožbo proti polkovniku de la Rocque, kateremu je očital, da je bil v službi vseh režimov in da je od njih prejemal denar.

Vojvodo so najprej zaslišali, nato pa so ga pridržali v policijskih zaporih.

MacDonald na zadnji poti

London, 26. nov. AA. (Reuter) Ves narod je izkazal danes poslednjo čast prvemu delavskemu ministrskemu predsedniku v Veliki Britaniji, pokojnemu Ramsayu MacDonaldu. Cerkvena opravila v westminstrski opatiji je opravil canterburyški nadškof. Vojvoda Gloucestrski je zastopal kralja. Pri cerkvenem opravilu v katedrali so bile navzoče mnoge ugledne osebnosti, med njimi tudi 15 članov vlade. Krsto so pokrili z angleško zastavo. Okrog krste je bilo ogromno število vencev.

Po zadušnici v westminstrski opatiji so prenesli truplo Ramsaya MacDonalda v krematorij in ga zažgali. Žaro s pokojnikovim pepelom bodo prepeljali v Lossiemouth, kjer jo bodo položili poleg groba njegove pokojne žene.

Novi državni podtajnik v Vatikanu

Rim, 26. novembra. TG. »Ambrosia« javlja, da bo na mesto nadškofa Pizzarda, ki bo imenovan za kardinala, postavljen za podtajnika v državnem tajništvu sedanji papeški nuncij v Švici msgr. Filip Bernardini, ki je že prišel v Rim.

Šah

Amsterdam, 26. nov. b. 21. partija se je končala z zmago Aljehina. Sedaj je stanje 12 : 9 za Aljehina. Vsi so prepričani, da je končna zmaga Aljehinu že zagotovljena, ker je zelo dvomljivo, da bo dr. Euwe v devetih partijah, ki jih je treba še odigrati, nadvladal Aljehina. Dr. Euwe je dobil samo štiri partije in ni niti izpolnil turnirskih pogojev.

*

Helsinki, 26. nov. AA. DNB: Na jezeru Saima je v viharju utonil neki parnik, 12 oseb je utonilo, rešili pa so jih 25.

Litvinov v stiski

Pod gornjim naslovom objavlja »Neue Zürcher Zeitung« z dne 25. novembra obširen članek, ki razodeva skrivnosten položaj sovjetske zunanje politike. Člankar piše med drugim:

Sprva smo mislili, da je nenaden odhod Litvinova z bruseljske konference v zvezi z nekim nesoglasjem s francoskim zunanjim ministrom Delbosom in z angleškim ministrom Edenom. Sedaj šele zvemo za pravi vzrok tega naglega odhoda. Šef sovjetske policije in notranji komisar Ježov je odsotnost svojega tovariša iz zunanjega komisariata (Narkomindjel) izkoristil, da je »borbo proti trockistom« zanesel tudi med sovjetsko diplomacijo, ki je bila doslej od »vsesovjetskega čiščenja« obvarovana. Sicer je res, da je bivši sovjetski poslanik v Berlinu in poznejši pomočnik Litvinova Kresinski že nekaj časa »izginil«. Res je tudi, da po Moskvi govorijo, da tudi Karakan, bivši sovjetski poslanik v Ankari, odkoder je bil zaradi ohladitve odnošajev med Turčijo in Rusijo odpoklican, ni več med živimi. Toda kot organizacija sovjetsko zunanje ministrstvo do sedaj ni trpelo načrtnega preganjanja ali »čiščenja«, Litvinov si je znal ohraniti Stalinovo zaupanje in njegovi zastopniki po evropskih prestolnicah so bili vsi tipični uradniki brez vsakega osebnostnega značajnega obraza, ki jim ni padlo v glavo, da bi poskušali s kakšno osebno politiko, marveč so vsi slepo ubogali smernicam, ki jim jih je razpošiljal Litvinov. Tudi ozir na evropsko javno mnenje je Litvinovljevo diplomacijo obvaroval pred brezobzirnostjo, s katero je Ježov znal čistiti notranjesovjetsko upravo. Tem večje je iznenadenje, da se je sovjetska policija sedaj spravila tudi na zunanji komisariat in začela »čistiti« med sovjetskimi zastopniki po inozemstvu. Preganjanje je zavzelo takšen obseg, da lahko govorimo o pravi pravcati zdrobitvi sovjetske diplomatske službe.

Ježov je začel »čistiti« najprej med diplomatskimi zastopstvi pri sosedah Rusije. Sovjetski poslanik v Varšavi Davtan se ni več vrnil s potovanja v Moskvo, kamor je bil poklican. Ista usoda je doletela sovjetskega poslanika na Letonskem Brodovskega, ki je letonskega zunanjega ministra Muntersa moral na svojo nesrečo spremljati v Moskvo. O sovjetskem poslaniku na Finskem Asmusu ni ne duha ne sluha več. Poslanik v Litvi Podolski je neznano kam »izginil«. Poslanik Karski, ki bi moral v Ankaro, sploh ni mogel tja, ker je tajna policija odkrila, da je zapleten v »trockistična zarovanja«. Sovjetski poslanik v Berlinu Jurjenjev, ki se je še pred kratkim predstavil Hitlerju in so časopisi takrat mnogo o tem pisali, je bil v Moskvi aretiran. Obtožnica proti njemu je posebno huda in v Moskvi že pravijo, da so on, nadalje Krestinski in končno sovj. zastopnik v Barceloni Antonov-Ovsejenko, ki je bil nedavno poklican v Moskvo in takoj zaprt, »že vse priznali« in da bo kmalu sodna razprava proti njim. Ježov zahteva sedaj še glavo sovjetskega poslanika v Londonu Majskega. Vsi trije sovjetski vojaški atašeji v Londonu, general Sivkov, general Černi in admiral Antipo-Čikunski, pa so bili že vsi poklicani v Moskvo in nikdo ne ve, v kateri ječi se nahajajo. Zaprti so tudi sovjetski vojaški odposlanec na Finskem polkovnik Ivanov, nadalje načelnik v zunanjem ministrstvu Fechner ter veliko število nižjih uradnikov. Samo dva višja diplomata iz Čičerinove Litvinovljeve šole, poslanik v Parizu Suric in poslanik v Rimu Stein sta dosedaj imela mir, a tudi njima bo protikomunistični pakt brškone izpodrezal vejo.

Tudi o Litvinovu so se razširile govorice, da je imel hišno preiskavo, vendar verodostojnosti teh poročil ni mogoče ugotoviti. Za enkrat se ne zdijo verjetne, ker niti Stalin niti Ježov nimata namena uničiti moža, ki pred evropsko javnostjo velja kot vtelešenje sovjetske miroljubnosti in mednarodnega sodelovanja, in ki je umel marsikatera nezaupanja, ki jih povzroča moskovska politika, na lep način izgladiti. Toda vprašanje je, če bo Litvinov še nadalje hotel ostati v zunanjem komisariatu, ko mu je Ježov pobral že skoraj vse njegove sotrudnike in mu nastavil nove ljudi, ki jih Litvinov ne pozna in ki se njemu ne bodo pokorili v zavesti, da jih krije višja oblast. V Estijo je Stalin poslal Nikitina, na Letonsko Sotova, ki sta bila do sedaj navadna učitelja. Ali bo hotel Litvinov s svojim imenom kriti takšno politiko? Ali bo sploh mogel delati, ko so mu pozaprli ali postrelili dve tretjini diplomatskega uradništva? Če je Stalin prevzel nase riziko, da je dal postreliti 800 višjih častnikov, med njimi maršale in generale, ne da bi se bal zlih posledic takšnega dejanja, je brez dvoma tudi mnenja, da bo »prenesel« posledice temeljitega čiščenja v zunanjem ministrstvu, kjer hoče mesto Ljeninovih učencev nastaviti svoje lastne zveste pristaše, če mu je resno na tem, da začne novo zunanjo politiko. In verjetno je, da hoče Stalin s tem »umiranjem« v Litvinovljevem komisariatu začeti novo zunanjo politiko Sovjetske Rusije. Moskovski listi že dalje časa nejasno namigavajo, da se bo Rusija potegnila ven iz Evrope in da bo vse svoje politične sile osredotočila v — Aziji. Nositelj takšne nove politike pa ne bo Litvinov. Če ga ne odstrani Ježov, bo moral iti sam.

Ni še prišel čas, da bi napravili končni obračun o politiki Litvinova, ki je bila bolj glasna kot pa močna, ki je bolj bleščala kot pa je bila prepričevalna in ki je imela manj namena Rusijo spoprijaznili z Evropo, kakor pridobiti na času, da bi se boljševizem okrepil za nov udarec. Toda to lahko rečemo, da je politika Litvinova v zadnjih mesecih izgubila na svojem vnanjem čaru in da ji vprav tiste države, na katere je računala, ne verjamejo več. Velike svetovne velesile Litvinovu ne verjamejo več, se Sovjetske Rusije ne boje več, jo ne upoštevajo več. Povsod jo izključujejo iz svoje srede in jo potiskajo na raven — pomočnice, ki ji ne gre prvenstvena vloga in na katere proteste ni treba mnogo važnosti polagati. Tudi v Sovjetski Rusiji sami vstajajo med mlajšimi rodovi glasovi, ki takšno politiko smatrajo za sramotno in poniževalno. Tako je Litvinov s svojo politiko prišel v slepo ulico, iz katere ne more več ven. Litvinov je v stiski. Vsa njegova politika je v stiski. Stalin in Ježov bosta sama odločila o bodoči zunanji politiki sovjetov.

Stalin Grozni — 200 krat poslanec

»Venkov« (Praga) poroča iz Moskve, da bo Stalin kandidiral pri volitvah v 200 okrajih. Ker zadrži lahko samo en mandat, bo postavil v 199 slučajih svoje namestnike, kar pomeni, da bo imenoval eno tretjino vseh »poslancev«.

Zamudniki

V vsakem narodu je kaj ljudi, ki nevarnost vedno znajo zamuditi, po prestani nevarnosti pa vse vedo, kako bi bilo treba ravnati, da bi ne bilo škode. Če gori, jih ni od nikoder, da bi gasili, drugi dan pa na vsa usta razlagajo, kako bi bilo treba postaviti hišo, da bi ne pogorela, in včasih dodajo: »Če bi bil jaz včeraj zraven...« Če toča pobije, vsej okolici razlagajo, kdaj bi bilo treba žito sejati, da ne bi bilo na polju ravno takrat, ko je šla toča. To so ljudje, ki ne znajo drugega kot zamujati tvegane čase. Če se javnih vprašanj lotijo, je križ z njimi, ker so zgodovinski modrijani (ne modri zgodovinarji). Vedo vse, kako bi bilo nekdaj moralo biti, da bi danes ne bilo tako. Ker pa ta današnji »tako« ni nikdar povsem zadovoljiv, imajo vedno dosti dela, da uče. Pregledujejo mrliče in se smatrajo za zdravnike živih.

Tak zgodovinski modrijan se oglaša v glasilu slovenskih krščanskih socialistov. Sedaj obravnava vojno in prevratno dobo in vse ve, kako bi bilo moralo biti, da bi bilo tako in tako. Je od sile moder državnik in prava škoda, da ga takrat ni bilo zraven. Ko pa se povrne doba 1910—1920, imamo pa že državnika v zalogi, ki bo že vse prav uredil. Danes, 25. nov. 1937, on že ve, da naš narod leta 1920 ni prav ravnal: »Vsak zrel političen narod bi ravnal drugače in je tudi drugače ravnal.« Take globoke misli o naši preteklosti in take revne pouke za bodočnost nam je pred nekaj tedni še dal g. Petrè v knjižici »Naši pogledi«, s katero smo se imeli priliko na tem mestu pečati.

Tudi za nekatere druge narode se evropski vrtež ni srečno izšel. Nekateri so izgubili kar zelo veliko. Toda čudno, v nobenem narodu ne premišljujejo, kako bi se bili morali zasukati, da bi se ne bilo tako izšlo, ampak premišljujejo samo to, kako izgubljeno dobiti nazaj. V nobenem narodu ne obnavljajo svojih preteklih nesreč, da bi jih v sedanjosti metali v breme možem, ki so mu takrat stali na čelu, ker vedo, da so ti storili vse. Tako delajo zreli narodi: hitro zbrati narodne sile in v borbo, da dobimo nazaj, kar smo izgubili. Pri nas pa ima vsak zamudnik pravico oglasiti se in se pokazati modrega in povedati, kako bi bilo treba ravnati, da bi se ne bilo tako izšlo, zraven pa še namiguje, da so vsega krivi le vodilni možje, ki naroda niso drugače usmerili. Kje pa so takrat bili ti zamudniki, da bi vsaj v sebi predstavljali delček naroda, da bi ga bilo mogoče drugače usmeriti, tega pa ti zgodovinski modrijani tudi v imenu slovenskih krščanskih socialistov ne povedo. Tako smo v tej razpravici krščansko-soc. glasila zasledili eno samo zrno: »Vsak zrel političen narod bi ravnal drugače in tudi drugače ravna.«

Pravoslavje med Nemci

Dopisnik ali sotrudnik »Politike« je na belgrajskem kolodvoru naletel na nekega pravoslavnega duhovnika, ki pa je bil — kakor piše »Politika« — čistokrvni Nemec in se imenuje pater Rafael Milke. V razgovoru mu je ta pripovedoval, da je bil rojen v Berlinu, da je 1930 prestopil v pravoslavje, nato odšel na Poljsko, kjer so ga »rukopoložili« in se je potem kot pravoslavni duhovnik vrnil v Nemčijo. Na vprašanje, kaj počne pravoslavni duhovnik v Nemčiji, je pater Rafael Milke odgovoril, da se je v Nemčiji v zadnjih letih ustanovila pravoslavna cerkev, v katero vsak dan prestopi veliko Nemcev, da imajo tudi že večje število duhovnikov in celo svojega episkopa, Serafina, ki je tudi Nemec. Na vprašanje, koliko je pravoslavnih Nemcev, je odgovoril, da je to težko povedati, ker jih še vedno vsak dan sprejemajo, da jih je pa dosti, kontrolirati pa da tega ni mogoče, ker jih sprejemajo po različnih mestih. Vlada gleda nanje »simpatično« in moglo bi se celo reči, da jih moralno podpira, ker bodo sedaj z njeno pomočjo dobili svojo katedralo v Berlinu. V Nemčiji so tudi že pravoslavni benediktinci, ki imajo svoj samostan, ki ga vodi »oče Nikolaj«, tudi Nemec. Pravoslavni Nemci bodo po izjavi tega patra dobili kmalu tudi svojega metropolita, Nemca. — Po tem kratkem razgovoru je pater Rafael Milke nadaljeval svojo pot proti Bolgariji v Rilski samostan, kjer namerava ostati tri mesece. Tako poroča »Politika«, zato odgovornost za vsebino tega razgovora prepuščamo njej.

Voditelj narodno-socialistične mladine v Belgradu

Belgrad, 26 novembra. m. Danes dopoldne je pristal s svojim letalom na zemunskem letališču vodja nemške narodno-socialistične mladine Baldur von Schirach. Z njim je dopotovalo še 7 uglednejših funkcionarjev v organizaciji nemške socialistične mladine. Z letališča se je Baldur von Schirach odpeljal v hotel »Srbski kralj«, nato pa se je vpisal v maršalatu dvora v dvorsko knjigo. Ob pol 2 je obiskal ministra za telesno vzgojo dr. Vekoslava Miletiča, popoldne pa je položil venec na Avali na grob neznanega junaka in na grobove nemških vojakov. Obiskal je tudi starešinstvo Sokola kraljevine Jugoslavije, nato pa je ob pol 5 prišel s spremstvom v prostore glavnega odbora JRZ, kjer ga je pozdravil glavni tajnik JRZ Ljubo Pantič, ki ga je odpeljal v veliko dvorano, kjer je bila razvrščena četa belgrajske mladine JRZ. Med čviranjem godbe JRZ se je Baldur von Schirach razgovarjal s predstavniki JRZ. Potem je šel na nemško poslaništvo, kjer bo nocoj sprejem. V Belgradu bo ostal še jutri, nato pa bo odpotoval v Atene in v Ankaro.

Zobotehniki v Belgradu

Belgrad, 26. nov. m. Semkaj so prispeli zastopniki zveze nesamostojnih zobotehnikov in so bili sprejeti pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiši Cvetkoviču in pri ministru g. dr. Kreku v zadevi zboljšanja položaja nesamostojnih zobotehnikov v zvezi s spremembo zakona o zobotehniki. V deputaciji so Gabrijel Lukič, Vilko Lukež in Bojan Savnik.

Za tujski promet

Zagreb, 26. nov. b. Danes se je nadaljevala mednarodna železniška konferenca o direktnih vlakih v visoki turistični sezoni iz Češkoslovaške skozi Madžarsko in Avstrijo na Sušak in Split ter obratno. Na konferenci sodelujejo predstavniki vseh interesiranih železnic, predstavniki »Jadranske« in »Zetske plovidbe« in pomorskih oblasti ter predstavniki mednarodnih društev za turistični promet in predstavnik zagrebškega mestnega turističnega urada.

Osebne vesti

Belgrad, 26. novembra. m. Na podružnico poštne hranilnice v Podgorico je prestavljen Radovan Lichtenecker, uradnik pri Podružnici poštne hranilnice v Ljubljani.

Zadoščenje javorškemu županiku

Župnik Jernej Klinec

Ljubljana, 26. nov.

Pri okrožnem kot tiskovnem sodišču v Ljubljani se je danes od 8. do 12 obravnavala tiskovna pravda, ki jo je naperil g. Jernej Klinec, župnik na Javorju po svojem odvetniku dr. Josipu Voršiču proti odgovornemu uredniku »Jutra«, g. Davorinu Ravljenu zaradi prestopka zoper čast po členu 52 tiskovnega zakona. Predmet obravnavi je bil dolg članek »Jutra«, objavljen 27. aprila letos pod naslovom: »Kdo je zagrešil umor na Javoru« s podnaslovi.

Obtožnica navaja dobesedno dotični članek in v utemeljitvi poudarja:

»Inkriminirani članek nikakor ni običajno časopisno poročilo. Ne bavi se zgolj z opisovanjem umora na Javoru, temveč na prav svojstven način prikazuje ves dogodek v taki luči in na tak način, da je vsakdo, ki je bral »Jutro«, moral sklepati in je tudi sklepal, da je zasebni tožilec morilec pokojnice. Tako je obtoženec objavil v »Jutru« brez pristanka zasebnega tožilca tudi njegovo sliko.« dalje poudarja obširno sestavljena obtožnica, da iz celotnega besedila inkriminiranega članka izhaja, da je obtoženec povedal in tudi imel namen povedati, da je bil zasebni tožilec tisti, ki je napravil zločin in to iz koristoljubja.

Ne nastopa dokaza resnice

V nadaljnih izvajanjih je dr. Josip Voršič poudaril, da obtoženec za svoja podtikovanja, sumničenja in klevete ne nastopa dokaza resnice. Svoje pisanje skuša le omiliti ter mu dati drugo lice, kar pa seveda na hudih žalitvah in klevetah nič ne spremeni.

Nad 32 let je g. župnik poučeval svoje farane o vsem, ne samo o verskem nauku, ker je bil edini učitelj. Sedaj je prileten 70-letni starček, ki je zaradi inkriminiranega članka duševno zlomljen in živčno uničen.

Kako se „Jutro" zagovarja

Na tožiteljevo obtožnico je že pismeno in danes ustmeno v imenu odgovornega urednika odgovarjal odvetnik dr. Rudolf Krivic. Odgovor je zelo obširen, toda je omejen na posameznosti. Obtoženec je danes na razpravi odgovoril, da članka ni bral v rokopisu, marveč ga je bral šele v stavnici. Obtoženec je skušal opravičiti trditve in podnaslove ter je predlagal zaslišanje nekaterih prič.

Zaslišanje prič

Sledilo je nato zaslišanje prič, ki so bile vabljene na predlog tožitelja in toženca. Poveljnik orožniške postaje v Spodnji Hrušici, narednik Roman Maligoj je izjavil, da so bile glede umora razne govorice O stvari je poročal pristojnim oblastem. **Sum proti g. župniku ni imel nobene osnove.** Proti domačinom samim ni izrekel nobenega suma.

Druga priča Jančar Neža, posestnikova žena, je povedala, kakšno razmerje je vladalo med gosp. župnikom in kuharico. Bistvenega, za obtoženca olajševalnega ni mogla nič povedati. Potrdi, da je g. župnik karal fante, če so napravili kako nerednost ali poljsko tatvino.

Martinčič Janez, brat pokojne, je sicer med potjo, ko je šel na Javor, čul, da sumijo g. župnika kot morilca. **Sam za sebe in za duhovnike ni g. župnik nič računal za pogreb sestre.** Izplačal mu je 306 din. Računal je samo dejanske izdatke za krsto in druge stvari.

Novak Alojz, šef inseratnega oddelka »Jutra«, je šel z novinarjem L. Mrzelom na Javor. Župniku se je predstavil samo z imenom in da je doma iz D. M. v Polju. Svojega poklica ni navedel. G. župnik mu je navedel, da je zadnji čas dobival grozilna pisma. G. Ludvik Mrzel je podal nekatere podrobnosti, kako se je pletel razgovor z župnikom o umoru in kako je prejel svoje informacije od vaščanov. Župnik mu je dejal:

»Mene dolžijo, katoliškega duhovnika, da sem morilec. To bi bila sramota za celo škofijo!«

Nato je bil osebno zaslišan tožitelj g. župnik, ki je omenil, da je že 29 let župnik na Javorju. »Jutrovo« poročilo ga je živčno razburilo. Močno je vplivalo na njega. Druge priče, tako dr. Kačar, univ. prof. dr. Fabjan in dr. Voršič so striktno povedali, da so imeli pri prečitanju poročila vtis, kakor da bi bil g. župnik morilec. Prečitane so bile tudi druge izjave, tako spričevalo zdravnika dr. Lapajneta, ki ugotavlja, da je postal g. župnik zaradi hude obdolžitve umora živčno močno bolan.

Dr. Josip Voršič je nato po sklepu dokaznega postopanja ponovno utemeljeval obtožbo ter je predlagal strožjo obsodbo. Branilec dr. Krivic je skušal nasprotno dokazati, da je imel članek dober in čist namen, braniti čast vaščanov. Kdor je vse kritično premotril, je bil pač prepričan, da župnik ne more biti morilec.

„Jutro" obsojeno

Opoldne je senatni predsednik objavil sodbo, po kateri je **odgovorni urednik »Jutra« kriv prestopka zoper čast v smislu čl. 52 tiskovnega zak. ter je bil obsojen namesto zapora na 1800 din in še na denarno kazen 1200 din, torej skupaj na 3000 din, ki jih mora plačati v 8 dneh po pravomočnosti sodbe. V slučaju neizterljivosti pa v 50 dni zapora. Dalje mora plačati tožitelju g. župniku 5000 din materialne škode, mora po pravomočnosti sodbe objaviti dispozitiven del sodbe na čelu lista »Jutra«, mora plačati 500 din povprečnine, kakor tudi pravdne stroške. Prizna se mu pa tridnevni rok za pritožbo.**

Sodba poudarja, da je treba vzeti članek kot celoto. Kot celota pa članek vzbuja vtis, da vse namiguje na g. župnika kot morilca. Obtoženec pa za to nima dokazov. Prav ta članek je posplošil govorice, da je g. župnik morilec. Te govorice so se po »Jutru« širile v vsako zakotno vas. Gospodu župniku je bila prizadejana groba in huda kleveta in zato je odškodnina 5000 din primerna.

Ne samo g. župniku, vsej naši duhovščini je bilo s to sodbo dano popolno zadoščenje, ker »Jutrov« članek je bil udar proti naši duhovščini.

Vprašanje slovenskih bolnišnic

Z načrtom naše vseučiliške, velike, moderne bolnišnice v Ljubljani smo hoteli rešiti kar dva problema· zadostiti čim dalje večjim potrebam narodnega zdravja in dobiti čim prej temelj za spopolnitev naše medicinske fakultete. Pri tem pa je ta načrt vezal mogočnost izvedbe izključno na sredstva enega samega faktorja — na državo. Tedaj dalekosežen načrt, ki računa na 100 let naprej in ki je izvedljiv izključno s pomočjo javnih državnih sredstev. Za tak načrt je pa potrebno mnogo več kot zanimanje vse slovenske javnosti in dobra volja na eni strani. Za tak načrt je nujno potrebna učinkovita prepričevalnost v obstojanju splošnih interesov in treba je tudi priti s konkretnimi predlogi o sredstvih na pol poti naproti. Spričo zapletenosti in križanj interesov v naši državi ni dovolj, da se pojavi samo gotova socialna pobuda od katerekoli strani in da se potem prepusti osrednji upravi, da sama najde vire za izvedbo te pobude, ampak je potrebno, da se s prstom pokaže na ona sredstva, ki bi bila mogoča za izvedbo takega načrta in katerih pritegnitev ne bi ogrožala normalnega poslovanja državne uprave in bi na drugi strani ne posegala nasilno niti v pravični red enakomernega socialnega napredka v državni s splošnega stališča, niti bi neposredno ne preobremenjala državnih financ. Država smo tudi mi, in naša dolžnost mora odtehtati našo pravico.

V zapletenosti sodobne državno-upravne organizacije v njenih socialnih razmejitvah in v razmejitvah socialno-pravne pristojnosti je treba iskati vzrokov, da se navadno človek težko spozna, kadar bi mu bilo potrebno iskati sredstev in pomoči za gotove socialne ali individualne svrhe. Država v upravnem smislu brez dvoma razpolaga za splošne svrhe. Ona bi mogla pretočiti miselne pobude posameznih socialnih gibanj v življenjsko stvarnost. Vendar ne smemo pozabiti, da je na drugi strani država prenesla velik del svojega delokroga na podrejene socialne ustanove, katerim je tudi prepustila gotove vire, iz katerih črpajo sredstva za svoje socialno delovanje v svojem podrejenem socialnem krogu v mejah njihove pristojnosti. Na to nepremagljivo oviro — kot se zdi — je pa naletela sedaj tudi zahteva po graditvi vseučiliške bolnišnice v Ljubljani in s tem so izginile niti klopčiča tega problema v temi. Problem graditve bolnišnice se tedaj nahaja na mrtvi točki z ozirom na njegovo prvotno obliko. Vprašanje nastane, ali je bolj čakati, da se za stvar zavzamejo močnejše sile, da se najdejo izredna sredstva, ali skratka, da se spremeni sedanje nemogoče in kar je za nas neugodno v mogoče in v ugodno, ali pa, da kar sami spremenimo svoj prvotni načrt, t. j., da izvedemo postopoma svoj načrt in da se lotimo najprej naloge razširjenja prostorov sedanje bolnišnice, odnosno zidanja nekoliko manjših bolnišnic, **za katere obstoje denarna sredstva in socialno-pravne obveze v onih podrejenih javnih socialnih ustanovah, na katere je prenesla država skrb in tudi materialna sredstva za njihovo delovanje.** Po našem mnenju ne obstoji prav noben socialni razlog, da se žrtvuje sedanjost za negotovo ali pa tudi gotovo prihodnost, ako so te žrtve nepotrebne.

Vprašanje graditve nove bolnišnice odnosno graditve nekoliko novih bolnišnic ni tedaj nerešljivo, ako se ozremo na ustanove, ki so po svoji pristojnosti in v svojem prenešenem delokrogu dolžne na slovenskem ozemlju aktivno prispevati, da se sedanja stiska čim prej reši. **V prvi vrsti je tukaj poklican Osrednji urad za zavarovanje delavcev, v katerega se stekajo iz Slovenije prispevki od skoro 100.000 sloven. zavarovancev. Osrednji urad za zavarovanje delavcev ima dolžnost, da izgradi na slovenskem ozemlju svojo lastno večjo bolnišnico, odnosno dve manjši bolnišnici, katere bi upravljal v lastni režiji. Mislimo, da tukaj ne obstoje nikake materialne ovire, kajti če so se našla sredstva za lepe in celo sijajne zgradbe za upravne svrhe (pisarne), potem se bodo našla tudi sredstva za ono, radi česar ta ustanova sploh obstoja.** V najslabšem slučaju bi morala ta ustanova prispevati z ustrezajočim prispevkom pri nameravani razširitvi sedanje bolnišnice.

V naši slovenski javnosti so slovenski železničarji zelo dobro poznani. Vendar pa so le redki, ki bi vedeli, da več kot 10.000 slovenskih železničarjev plačuje **letno več milijonov dinarjev v skupni centralistično urejeni bolniški sklad, ki ima svoje središče v prestolnici.** Ta fond razpolaga z ogromnimi milijonskimi vsotami. Na Dedinju ima najmodernejšo železničarsko bolnišnico, v Belgradu, ki ima celo lastno porodnišnico, rešilno postajo itd. itd. Za Južno Srbijo se zida sedaj moderna bolnišnica v Demir Kapiji, za katero so prispevali vsi železničarji. Kakor je znano, plačuje vsak železničar polovico predpisanih prispevkov v ta fond, drugo polovico je dolžna prispevati sama država. Fond je visoko aktiven (sama država je dolžna v ta fond milijonske zneske). **Dolžnost vse slovenske javnosti je in tudi vseh merodajnih naših predstavnikov, da zahtevajo za naše železničarje samostojno železničarsko bolnišnico z enakimi pravicami in prednostmi, kakor jih uživajo njihovi tovariši pri belgrajskem železniškem ravnateljstvu, ki je dobilo za svoje osebje lastni bolnišnici, opremljeni z najmodernejšimi pripomočki.** Bolnišnica na Dedinju razpolaga s par sto posteljami, ima tudi svoj posebni otroški oddelek, oddelek za oči, ušesa, porodnišnico, kirurgični oddelek, interni oddelek, lastno mrtvašnico, lastne zdravnike specialiste in postrežensko osebje in sprejema v zdravljenje tudi neželezničarje. Naši slovenski železničarji **brez dvoma zaslužijo tudi svojo lastno moderno bolnišnico v Ljubljani, za katero naj osrednji bolniški fond da vsa sredstva na razpolago!** Poleg teh dveh najvažnejših humanitarnih in socialnih ustanov, na katere je država prenesla svoj delokrog in kateri pribavljata denarna sredstva za svoje delovanje v milijonskih zneskih letno, obstoja še več kategorij in ustanov, ki so dolžne sodelovati pri rešitvi tega perečega problema.

V Sloveniji živi tudi okoli 10.000 državnih uradnikov in nameščencev. V Sloveniji živi tudi nekaj tisoč nameščencev najbogatejšega in najrentabilnejšega pridobitnega podjetja — monopolske uprave in ostalih državnih podjetij. Naša državna bolnišnica v Ljubljani, to je bivša deželna bolnišnica, ni bila ob času svoje graditve v Ljubljani določena za potrebe, ki so nastale v teku let in niti najmanj za razmere, ki so nastale po vojni. Bolniki naše bivše deželne bolnišnice so se po svoji ogromni večini rekrutirali iz našega **podeželskega prebivalstva** in je bila tedaj v prvi vrsti **le-temu namenjena.** Novi sloji, ki so medtem nastali, nove socialne razmere, v katere je Slovenija zasla zaradi industrializacije, pa je temeljito zabrisala prvotni značaj Slovenije. **Nastala so velika gospodarska in industrijska podjetja, ki so se okoristila z obstoječimi ugodnostmi slovenskega ozemlja in njegovega prebivalstva. Po sili razmer so nastale tudi socialne ustanove za nove ustanove, ki so nastale, vendar pa te ustanove, čeprav bogato dotirane s sredstvi svojih članov, niso našle za potrebno, da za svoje člane žrtvujejo v taki meri, kakor to zahteva socialna pravičnost in stvarna potreba, marveč so se naslonile na našo bivšo deželno bolnišnico, katero je sezidal naš — kmet s svojim denarjem.**

Če je kak problem rešljiv, potem je brez dvoma ta. Ustanove, ki zbirajo na ozemlju Slovenije milijonske prispevke za socialne in humanitarne svrhe, ki so zbrale v te namene stotine milijonov dinarjev, so v prvi vrsti dolžne, da rešijo vprašanje stiske naših bolnišnic in to vsaj v taki meri, kakor so to storile za **svoje uradne zgradbe** (socialisti so se tukaj imenitno izkazali) in vsaj v taki meri, kakor so to storile v prestolnici. Obstoji tudi sredstvo, da se te ustanove prisilijo na to in to sredstvo je: **dati jim primeren rok, da sezidajo lastne bolnišnice za svoje člane, ali pa jim odpovedati gostoljubnost v splošni bolnišnici. S povišanjem bolnooskrbne tarife v deželni bolnišnici v Ljubljani za člane takih socialnih »nesocialnih« ustanov, bi se jim omogočila prilika investicij za zidanje lastnih bolnišnic;** Ljubljana (ozir. Slovenija) pa bi dobila namesto ene moderne kliniške bolnišnice v najkrajšem času več manjših bolnišnic, kot jih krvavo potrebuje in tudi že davno zasluži.

n—g.

Klarinetist Kocijančič

Na časnikarskem koncertu 1. decembra nastopi za našo javnost prvič mladi klarinetist Leonard **Kocijančič**, ki bo izvajal ob spremljevanju godbe glasbenega društva »Sloge« za Ljubljano novovrstno skladbo, koncertno fantazijo za klarinet-solo, ki jo je zložil italijanski skladatelj Manente. Leonard Kocijančič je Škedenje, iz tistega tržaškega predmestnega kraja doma, o katerem se je nekdo prav dobro izrazil, da živijo tam sami ribiči — in če niso ribiči, so godci. Prvo šolo sta mu dala med našimi Primorci splošno znana glasbena mojstra učitelj Ivan Grbec in pokojni Josip Flego. Na podlagi te dobre šole si je potem sam z ogromno voljo ustvaril presenetljivo tehniko, katero so laskavo ocenili mnogi odlični glasbeniki. Klarinetist je uspešno nastopal tudi pod možmi svetovnega imena. V treh mesecih, kar je v Ljubljani, je naštudiral celo vrsto težkih in najtežjih skladb za samostojne koncertne nastope, mimogrede pa se je pripravil za nastop na časnikarskem koncertu, kjer bo gotovo sprejet s simpatijo, kakršno zasluži vsaka mlada, stremljiva moč.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef grenčice«.**

S sekiro se je rešila norega brata

Maribor, 26. novembra.

Pred okrožnim sodiščem je bila danes razprava zaradi tragičnega dogodka, ki se je odigral dne 12. julija zjutraj v Račah v hiši posestnice Elizabete Dreveniškove. Njen brat Henrik Lipnik je dobil s sekiro take poškodbe na glavi, da je za posledicami v mariborski bolnišnici umrl. Hišo, v kateri se je dogodek odigral, zasleduje že od nekdaj zla usoda. Troje otrok se je rodilo posestniku Lipniku, pa samo eden, hčerka Elizabeta, je bil prave pameti, sin Henrik in hčerka Alojzija pa sta duševno zaostala. Starši nesrečnih otrok so kmalu pomrli in vsa peza gospodarstva in skrbi za slaboumnega brata in sestro se je prevalila na ramena mlade Elizabete. Da bi laže vzdržala in gospodarila, se je poročila s F. Dreveniškom, pa tudi tu je imela nesrečo. Moža so ji kmalu zaprli ter ga obsodili na daljšo ječo, ko pa je prišel na svobodo, se je vrnil k staršem. Najhujše breme za hišo je bil brat Henrik. Bil je že večkrat v norišnici, pa ga niso mogli ozdraviti. Kljub slaboumnosti se je zavedel svojega izjemnega položaja, da lahko dela vse, ne da bi ga zadela sila zakona, pa je to krepko izkoriščal. Rad je pijančeval, kadar mu je pa zmanjkalo denarja, ga je z grožnjami in pretepanjem izsilil od svoje sestre. Na ta način ta ni mogla z gospodarstvom nikamor naprej, neprestano so rasli dolgovi in se je večala nevarnost, da ji bodo vse skupaj prodali. Dne 11. julija je slaboumni brat zopet zbesnel, ker ni dobil od sestre denarja za vino, pa je zgrabil sekiro ter hotel navaliti na obe sestri. Pobegnili sta pravočasno od doma ter prenočili pri sosedu. Norec pa je potem ohladil svojo besnost na pohištvu, katero je razsekal na drobne kose. Naslednjega dne zjutraj je prišla Elizabeta Dreveniškova domov gledat, pa je videla strašno razdejanje, katero je brat povzročil. Ko je videla slaboumneža ležati v postelji, poleg katere je bila prislonjena sekira, je naglo planila v sobo, prijela sekiro ter je udarila brata z vso silo po glavi. Brat je planil kvišku, imel je še toliko moči, da je pritaval čez prag, zunaj hiše pa se je nezavesten zgrudil. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer je umrl. Njegova sestra se sedaj izgovarja, da ni imela namena brata ubiti, temveč ga je hotela samo nekoliko poškodovati, in sicer iz strahu, da on sam ne bi nje napadel.

Razprava je bila preložena na 17. decembra, da se preišče duševno stanje obtoženke.

Zastopniki zveze nesamostojnih zobotehnikov Jugoslavije v Belgradu

Zastopniki nesamostojnih zobotehnikov so se te dni mudili v Belgradu, da ponovno obrazlože na merodajnih mestih svoje upravičene zahteve za samostojno izvrševanje poklica z dentističnim tehničnim delokrogom. Zahtevajo, da se krivični zakon o zobozdravnikih in zobnih tehnikih iz leta 1930 takoj izpremeni, ker je nesocialen in protipravno odvzema njihove že pridobljene pravice.

Deputacijo je sprejel minister dr. Krek in ji šel v vsakem pogledu v pomoč z zagotovilom, da se mora zakon nujno revidirati. Po tem sprejemu so obiskali delegati resornega ministra socialne politike in narodnega zdravja Dragišo Cvetkoviča, kateremu so predložili ogromen material, ki stvarno govori po upravičenih zahtevah zobnih tehnikov. Minister Cvetković je pozorno sledil izčrpno poročilo delegatov in potom tehtnega materiala, ki so mu ga predložili, dobil povsem drugo mnenje, kakor pa ga imajo nasprotniki zobnih tehnikov. Minister Cvetković je delegatom zagotovil, da bo sam kakor tudi kraljevska vlada absolutno to vprašanje rešila v smislu zobotehniških zahtev in to v najkrajšem času. Gospod minister je poslal po zaslišanju zastopnike zobnih tehnikov še k posameznim načelnikom istega ministrstva, da urede še druge podrobnosti.

Zobotehniško vprašanje bo vendarle enkrat rešeno, kar bo pozdravil gotovo tudi ves naš narod.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 27. novembra: Virgilij, škof; Bernardin Foški.

Nedelja, 28. novembra (prva adventna, izseljenska nedelja): Gregorij III., papež; Jakob M., spoznavalec.

Osebne vesti

= *Nova doktorja.* Te dni je bila promovirana na vseučilišču v Firenci gdč. *Viktorija Komjanc* iz Števerjana v Brdih. Izpite je položila z odličnim uspehom. Njeno zgodovinsko disertacijo o oglejskem očaku Pavlinu bo dala univerza na lastne stroške objaviti. Čestitamo novi doktorici, nekdanji živahni prosvetni delavki, k lepemu uspehu! — Na univerzi v Bologni na pravni fakulteti je pa bil promoviran g. *Rado Bratina* iz znane krščanske družine iz Vel. Žabelj na Vipavskem. Mlademu doktorju, ki je že šel v vojaško službo, čestitamo!

Prijatelj otroku

je Biomalz. Prijatelj Biomalz pomaga otroku pri rasti, ga napravi močnega in odpornega boleznim. In vsak dan ste veseli, kako dobro se razvija Vaš ljubljenček. Biomalz dá znova rdeča lica, dobro prebavo in vriskanje.

BIOMALZ

— *Ban boter desetemu otroku.* Dne 23. novembra je bil v Ribnem pri Bledu krst desetega otroka posestnika Valentina Dežmana. Botroval je g. ban dr. Marko Natlačen, za botro pa je bila gospa Marija Ambrožič, žena mesarja in posestnika na Bledu. G. bana so sprejeli občinski odbor z g. županom na čelu in šolarji z učiteljstvom. Sestrica krščenca Pavla Dežman je g. bana pozdravila in mu izročila lep šopek cvetlic. V Dežmanovi družini je pet dečkov in pet deklic, ki so vsi zdravi in veseli.

— *Polovična voznina v Ljubljano* iz vse države je dovoljena v času od 26. novembra do vključno 7. decembra 1937 v zvezi z obiskom razstave bratov Šubicev; zadevno legitimacijo, obrazec K 13, prejeto pri postajni blagajni, je treba dati žigosati v Narodni galeriji.

— *Službe v obči državni bolnišnici v Ljubljani.* Uprava bolnišnice dan za dnem dobiva razne prošnje s priporočili za sprejem v službo. Ker so vsa mesta zasedena, odločno odsvetujemo nadaljnje vlaganje prošenj, ker imajo prosilci s tem samo nepotrebne stroške. Če se bo v prihodnje izpraznilo kako mesto, ga bo uprava bolnišnice ob navedbi pogojev razpisala v dnevnem časopisju.

— *Nacionalna ura v nedeljo.* Predavanje šefa davčne uprave za Ljubljano — okolico, g. inšpektorja Jožeta Beksa, »Davčni uradnik in njegovi vzgojni odnosi do naroda«, bo v nacionalni uri v nedeljo, 28. t. m ob 19.30.

Vzrok — potovanje na Orient

Perzijske preproge, orientalsko pohištvo

in še druge starinske stvari po zelo nizkih cenah naprodaj. Ogled pri

ZIPKIN - ORIENT - KARPET, v palači Dunav, Ljubljana

Vhod iz Beethovnove ul. št. 14, II. nadstr.

— *Rojake iz Julijske Krajine,* ki nameravajo zaprositi za državljanstvo kraljevine Jugoslavije, opozarjamo, da bo potekla veljavnost čl. 20 fin. zakona za leto 1937-38 konec marca 1938. Zato naj vsak vloži prošnjo za oprostitev taks čimprej. — Prošnji je treba priložiti potrdilo o narodnosti in potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov. Potrdila o narodnosti izdaja in prošnje sestavlja tajništvo društva »Tabor« v Ljubljani.

— *»Straža v viharju« št. 8* je izšla z naslednjo vsebino: Za prvi december, izseljencem je posvečen članek Ob izseljenski nedelji, iz sociologije prinaša članek Človekove naravne pravice, pod naslovom Hodil po zemlji sem naši daje kratek pogled v življenje našega kmeta, razmere v SSSR podaja pod naslovom Sličice iz »raja«, Slovencem na Koroškem je posvečen sestavek Ali že veste, slede kratke novice, poročilo o življenju na univerzi (obisk prosv. ministra dr. Magaraševića) in ocena Sćetinčevega Nacionalnega socializma. »Straža v viharju« se naroča pri upravi: Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 in stane na leto 35 din.

— **Bodoče matere** morajo paziti, da se izognejo vsaki lenivi prebavi, posebno zaprtju z uporabo naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode. **»Franz-Josefova«** voda se lahko zavživa in učinkuje že po kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.

— *Prepovedan tisk.* Službene novine št. 269 objavljajo, da je državno pravdništvo v Zagrebu prepovedalo prodajati in razširjati letak z naslovom »Sugradjani« in letak »Zašto pretplatnici nisu...« ki se konča z besedami »... narod je nepobjediv«. Oba letaka sta bila tiskana v Zagrebu.

— *Huda nesreča v tovarni.* V Piatnikovi tovarni v Radečah se je včeraj pripetila huda nesreča. Eksplodiral je plinski aparat, pri katerem je stal 19letni delavec Zdravko Novak, doma iz vasi Njivice. Novak je bil pri eksploziji hudo poškodovan, zlasti na očeh. Prepeljan je bil v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki se bojijo, da bo Novak izgubil vid.

— *Že tretji požar v 14 dneh.* Okolica Škofje Loke je postala v zadnjem času pozorišče precej pogostih požarov. Doslej so najbolj trpele vasi Šutna, Žabnica ter Sv. Duh, katere so v neposredni bližini in v katerih je v zadnjih 14 dneh kar trikrat gorelo. Prvič je gorelo pri Brojanovih na Šutni, drugič je pogorela neka kajža v Žabnici, dne 23. novembra zvečer pa je pogorel pod in šupa posestnika Franca Porente, vulgo Mohorja od Sv. Duha. Ogenj so zapazili okrog pol desetih zvečer. Ker je bilo na podu več tisoč kilogramov sena, slame itd., je ogenj bruhnil takoj z vso silo na dan. Bilo je sredi noči svetlo kakor podnevi. Prihiteli so gasilci od Sv. Duha, Žabnice, Šmartna, Škofje Loke in Stare Loke, vendar so se zaradi pomanjkanja vode in hitrega širjenja ognja omejili le bolj na varovanje sosednjih stavb. Porenta trpi veliko škodo na poslopju, ki je pogorelo do tal, na krmi, posebno pa še, ker mu je pogorelo skoraj vse poljsko orodje, slamoreznica itd.

— *Dež, sneg in mraz.* V četrtek je bilo v naših krajih prav nenavadno vreme. V Ljubljani in okolici je dopoldne močno deževalo, proti poldnevu pa se je zjasnilo in je zasijalo sonce. Nato pa je od zapada prišel mrzlejši val, ki je prinesel znova dež. Po poročilih iz Notranjske pa je tam posebno v Ložu in na Blokah v četrtek močno snežilo skoraj ves dan. Včeraj smo imeli v Ljubljani prav lep sončen dan.

— *Premeten goljuf z usnjem.* Včeraj je bil odpeljan v zapore ljubljanskega okrožnega sodišča 11. marca 1906 v Tržiču rojeni trgovski zastopnik Josip Turner, ki je pred dnevi v Ljubljani izvedel večjo goljufijo z usnjem. Proti Turnerju pa je pri ljubljanskem okrožnem sodišču že vložena obtožnica zaradi prestopka prevare po § 334. k. z. Turner je namreč letos poleti v Tržiču osleparil Franceta Kogoja, poslovodjo »Usnjarske in čevljarske zadruge Runo« v Tržiču, ki mu je dal večjo množino usnja v vrednosti 7667 din na račun čevljarja Ivana Prešerna. Turner je star praktik za goljufije z usnjem.

— *Stalno kapanje zdolbe kamen.* Ako stojimo pri kakem vodopadu ter opazujemo pečino, na katero stalno pada voda, opazimo, da stalno kapanje vode zdolbe kamen. Ako opazimo na našem glavniku prve izpadle lase, malokdaj pomislimo, da se bo ta pojav ponavljal v letu 360 krat ter vsakokrat bo ostalo na našem glavniku šop las in v gotovem času bo rezultat tvorjenje pleše. Potrebno je, da ta pojav pravočasno preprečimo z nego koncentrirane in naravne hrane za lase, ki je znana pod imenom Silvikrin.

— **Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.**

Za samo 50 dinarjev štiri igre, proste avtorskih tantiem

Kakor že naznanjeno, pripravlja Jugoslovanska knjigarna (oddelek: Založba ljudskih iger) v Ljubljani izdajo štirih ljudskih iger, ki bi veljale v subskripciji skupaj samo *petdeset* dinarjev (medtem ko bo knjigarniška cena za vse štiri knjige skupaj znašala najmanj 80 dinarjev). Vse štiri igre so proste vsakršnih avtorskih tantiem.

Pripravljajo se: kot duhovna igra Boonova *»Sveta Cecilija«*, ena najsijajnejših sodobnih del kliških iger, ki je prevedena že na več jezikov, — kot narodna igra Petančičev *»Deseti brat«* v zanimivi novi priredbi, ki je bila že nujno potrebna, — kot socialna igra Vratuševa igra *»Poslednji sin«*, vzeta iz prekmurskega življenja in obravnavajoča vprašanje sezonskih delavcev in oblastnih palirjev, — in kot vesela igra Holbergova komedija *»Po sili župan«* (Den Politiske Kannestöper), ena najsijajnejših satir na gostilniško politikantstvo, ki jo je prevajalec N. Kuret presadil v Ljubljano 18. stoletja.

Javite se takoj z dopisnico *Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani,* ker traja subskripcijski rok le do 1. decembra t. l in izidejo knjige le, če se prijavi zadostno število reflektantov.

Ljubljana

17. novembra 1937.

Gledališče

Drama: Sobota, 27. novembra: »Firma«. Red A. — Nedelja, 28. novembra ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Znižane cene od 22 dinarjev navzdol. — Ob 20: »Šimkovi«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Opera: Sobota, 27. novembra, ob 15: »Cavalleria rusticana«, »Glumači«. Dijaška predstava po globoko znižanih cenah od 16 din navzdol. — Ob 20: »Sinja ptica«. Gostovanje znamenitega ruskega gledališča vedre umetnosti. Izven. Cene od 50 dinarjev navzdol. — Nedelja, 28. novembra ob 15: »Evangeljnik«. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol. — Ob 20: »Ančka«. Opereta. Izven.

Prireditve in zabave

V frančiškanski dvorani uprizore v nedeljo, 28. nov. ob 8 zvečer katoliški akademiki Grillparzerjevo »Prababico« v spomin R. Dolinarja. Čisti dobiček te predstave je namenjen za nagrobni spomenik pokojnemu akademiku Dolinarju. Ljubljančane vabimo, da se te predstave udeleže.

Predavanja

Filozofsko društvo priredi danes svoje prvo letošnje predavanje. Predaval bo univ. prof. dr. Evgen Spektorski o temi: Badenska šola in sodobna filozofija. Predavanje bo v mineraloškem institutu na univerzi ob 18. Vabljeni vsi. Vstop prost.

Pedagoško društvo v Ljubljani priredi v ponedeljek, dne 29. t. m. ob 6 zvečer v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi predavanje o temi: »Pedagoška načela javnega dela«. Predaval bo g. prof. dr. Stanko Gogala. Ker je predavanje z ozirom na današnje prilike zelo aktualno, vabimo k številni udeležbi. Vstop prost.

Društvo »Šola in dom« na III. real. gimnaziji ima drevi ob 20. v risalnici roditeljski večer. Na večeru predava svetnik g. Müller o mnenju staršev o sedanji srednji šoli. K važnemu predavanju vsakogar vabimo! Odbor.

Kino

Kino Kodeljevo, tel. 3162. Danes ob 20 dva sporeda: Hanzi Knotech, Willy Birgel, Viktor Staal, Uršula Grabley v filmu **»Žrtev in ljubezen«** in **»Tajna Charle Chana«**, eden izmed najboljših filmov Warner Olanda.

Zvočni kino Vič predvaja drevi ob pol 9. zelo lep film »Srce podzemlja«. V glavni vlogi slavni umetnik Gustav Fröhlich. Cene najnižje.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 4 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

•

l *Izseljenska nedelja v stolnici.* Jutri, v nedeljo, bo imel v ljubljanski stolnici ob pol desetih dopoldne pridigo za priliko izseljenske nedelje prevzv. škof dr. Gregorij Rožman.

l *Prihodnja vodstva v razstavi Šubicev:* V soboto, 27. novembra, ob 15. vodi g. prof. Mirko Šubic, v nedeljo, 28. novembra, ob 11. vodi gosp. Stane Mikuž.

l *Namesto venca na grob* pokojnemu g. Albinu Prepeluhu, prvemu poverjeniku za socialno skrbstvo in za vojne žrtve pri Narodni vladi v Ljubljani leta 1918, je tvrdka Bonač v Ljubljani darovala za vojne žrtve 300 din, za kar topla zahvala. Oblastni odbor Združenja vojnih invalidov.

l *Zgradarina.* Vse hišne gospodarje in upravitelje opozarjamo, da je torek, 30. novembra 1937, zadnji dan za vlaganje letošnjih zgradarinskih prijav. V interesu vsakega posestnika je, da prijavo pravočasno odda in se tako izogne neljubim neprilikam od strani davkarije. Vse potrebne tiskovine ima v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Pola stane 1 din. Istotam se dobi tudi knjižica *»Zgradarina«*, katero je spisal Lovro Novak, referent za zgradarino na davčni upravi za Ljubljana — mesto. Obsega navodila ter razne ključe za proračun osnovnega — dopolnilnega davka, izločitev mestnih davščin, zamudnih obresti itd. Cena 15 din.

Kam? k

O. KIFFMANN-u

LJUBLJANA - MESTNI TRG 8

kjer se dobe vsakovrstna darila za **Miklavža,** krasni vzorci budilk, damskih zapestnih ter vseh vrst ur-zapestnic, ter razna zlatnina po zelo znižanih cenah.

l *Uslužbenstvo socialno-političnega urada mestnega poglavarstva* je darovalo 200 din za mestne uboge namesto venca na grob pokojne gospe Svetel Marije.

l *Častniki ljubljanske garnizije* prirede družabni večer v soboto, 27. t. m., v dvorani hotela Miklič zaradi poslovitve premeščenih tovarišev iz te garnizije ter vabijo rezervne častnike in znance premeščenih, da se udeleže tega večera. Začetek ob 21., obleka povoljna.

Otroške nogavice, Karničnik, nebotičnik.

l *Dejansko stanje pogrebnega zavoda.* Naše zadnje poročilo o poteku občinske seje bi nekateri utegnili napačno razumeti, zlasti ker se je pripetila neljuba tiskovna pomota. Res je namreč, da je morala sedanja občinska uprava najeti nov dolg v znesku 2 milijona dinarjev. Računski zaključek za leto 1936-37 je pasiven zaradi prejšnjih izgub, v glavnem pa zaradi odpisov neizterljivih terjatev v znesku 105.000 din. Teh in takih terjatev je sedanja občinska uprava v Mestnem pogrebnem zavodu prejela za 400.000 din in bo treba odpisati še okoli 300.000 din in ne 3000 din, kakor smo mi poročali, kar bo vkljub skrajni štednji in skrbnemu gospodarstvu neugodno vplivalo na prihodnje računske zaključke. Nasprotno pa zdaj pod sedanjo upravo v celih dveh letih ni niti za dinar neizterljivega.

l *Kmalu jih bo 30.000.* Kakor vse kaže, bo ljubljanska bolnišnica letos prvič po vojni dosegla rekordno število 30.000 bolnikov in jih bo najbrž še presegla. Včeraj je ljubljanska bolnišnica dosegla 28.400 bolnikov. Bližamo se popolni bolniški katastrofi v Ljubljani.

l *Kidanje snega.* Mestno poglavarstvo v Ljubljani opozarja hišne posestnike in druge prizadete osebe na določila § 75 mestnega cestnega reda, ki določajo: Kadarkoli zapade sneg, je dolžan lastnik, oskrbnik, hišnik ali najemnik hiše, stavbišča ali drugih zemljišč ob cesti skidati sneg s hodnika ali pešpota ob vsej dolžini posestva. Če zaradi snega polzi ali kadar se napravi poledica, mora takoj posuti hodnik s peskom, pepelom ali žaganjem. Kadar zapade sneg ali se napravi poledica ponoči, se mora dvršiti snaženje in posipanje vsaj do 7. zjutraj. Pri neprestanem sneženju se mora hodnik ali pešpot osnažiti večkrat na dan in tako posipati, da ni nevarnosti za pešce. Sneg in led se ne smeta odmetavati v odtočne jarke tik ob robnike, na rešetke odtočnih kanalov in na tramvajsko progo. Z dvorišč spravljeni sneg ali led se ne sme odkladati na cesto, temveč ga je treba izvoziti v vodo ali na odkazane prostore. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeče s strehe, morajo hišni posestniki ali druge odgovorne osebe nemudoma na svoje stroške zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu in vobče, kadar se sneg in led tajata, je treba hodnike in pešpoti po potrebi večkrat na dan očistiti luž in blata. Odtočne kanale in kanalske požiralnike mora čistiti občina tako, da odtok vode ni oviran. Občina sme po brezuspešnem opominu dati izvršiti opuščeno ali nemarno opravljeno delo na stroške odgovorne osebe. Prestopke teh določil kaznuje uprava policije v Ljubljani z globami od 10 do 1000 din, ob neplačilu denarne kazni pa z zaporom od 1 do 20 dni.

Celje

c **Ne pozabite kupiti** v Slomškovi tiskovni zadrugi vstopnic za slavnostno akademijo, ki jo priredi Katoliško prosvetno društvo v dvorani Ljudske posojilnice v ponedeljek ob pol 9 zvečer. Sodelujejo: Fantovski odsek, Dekliški krožek, Celjski zvon, Celjski oktet in salonski orkester. Spored je pester. Vabljeni!

c **Umrl je, a ne vedo, kdo je.** V torek so pripeljali ob pol 4 s savinjskim vlakom v Celje nezavestnega starejšega moža, ki ga je zbil med Šoštanjem in Šmartnim savinjski vlak. Revež je dobil hude notranje poškodbe, posebno pa je bil ranjen na glavi. Z reševalnim avtomobilom so ga s celjske postaje prepeljali v bolnišnico, kjer je ležal nezavesten od torka do četrtka, ko je umrl. Še danes ne vedo, od kod je revež in kdo je. Pri sebi ni imel nobenih dokumentov. Naj v miru počiva!

c **Tudi mesarski pomočniki in vajenci** imajo pravico do nedeljskega počitka. Po novi uredbi banske uprave bodo vse mesarije v Celju ob nedeljah zaprte. Mesarski pomočniki kakor tudi drugi nastavljenci v mesarski stroki so hvaležni banski upravi, ki je podprla upravičeno zahtevo mesarskih pomočnikov in vajencev, da tudi ti ne bodo prikrajšani za nedeljski počitek. Cenjeno občinstvo opozarjamo na novo uredbo, da si zato že v soboto nabavi meso.

c **Frizerski lokali** bodo na praznik zedinjenja ves dan zaprti.

c **V torek, 30. novembra, na Andrejevo,** bo v Celju živinski in kramarski sejem.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Sveta noč. Šest starih božičnih pesmi z vsemi kiticami za našo klavirsko mladino v najlažji harmonizaciji za klavir priredil dr. Franc Kimovec. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izvodu 10 din Vsebina te zbirke nudi našim malčkom sledeče božične pesmi: Gruberjevo »Sveta noč«, Belarjevo »Glej zvezdice božje« ter druge stare božične pesmi: »Tam stoji pa hlevček«, »Kaj se vam zdi, pastirčki vi«, »Poslušajte vsi ljudje« in »Pojdimo s pastirci mi«. Te pesmice bo lahko vsak začetnik, če se tudi prvo leto uči klavir, zmagal in pokazal na sveti večer staršem, kako je napredoval v klavirski igri. Saj so v tako lahkem slogu prirejene, da laže že skoraj ne morejo biti. Pesmice bodo v domačem družinskem krogu vzbudile pravo božično radost in razpoloženje, še posebno, če se bodo izvajale s petjem; saj je besedilo vsakemu napevu podloženo, oziroma pripisano. Ker je do sedaj naša mladina v božičnem času igrala največ nemške napeve, bodo te pesmi domačega porekla (izvzemši »Sveta noč«, ki je postala kljub temu, da je nemška, svetovna last) sedaj o božičnem času prav dobrodošle.

Maribor

Mariborčani!

V sredo 1 decembra t. l. se bo po celi državi slovesno praznoval veliki narodni praznik za spomin, ko je pred 19 leti bila proglašena zedinjena Jugoslavija Tudi Maribor bo ta dan slovesno proslavil in složno manifestiral tudi na zunaj zvestobo in vdanost svojemu kralju, narodni in državni ideji. Dopoldne bodo v cerkvah vseh veroizpovedi slovesne zahvalne službe božje, zvečer pa se bo razvila po mariborskih ulicah svečana povorka.

Vljudno vabim meščane, da prisostvujejo službam božjim in da se udeležijo polnoštevilno večerne povorke.

Zbirališča za povorko so določena okoli okrajnega glavarstva po posebnem načrtu, ki so ga dobile vse korporacije in društva. Manifestacijska povorka bo šla po Maistrovi ulici na Aleksandrovo cesto in po njej preko Grajskega trga ter Slovenske in Gosposke ulice na Glavni trg, kjer se manifestanti zberejo h kratki slovesnosti. Povorka se mora gibati v lepem redu in pozivam udeležence, da se podredijo navodilom, ki jih bodo dobili.

Nadalje vljudno vabim vse Mariborčane, da že na predvečer tega velikega praznika okrasijo svoje hiše z državnimi zastavami.

Predsednik: dr. Juvan, l. r.

★

m **Društvo za varstvo deklet** otvarja v nedeljo 28. novembra v Domu za varstvo deklet na Slomškovem trgu 12 (blizu glavne pošte) tako zvane patronažne sestanke. Dekleta, ki želijo pouka in razvedrila, imajo vsako nedeljo in praznik od 2—5 popoldne na razpolago zakurjeno sobo, kjer se morejo s tovarišicami porazgovoriti Tudi je preskrbljeno za čtivo in družabne igre. To nedeljo bo tam ob 3 popoldne predavanje s skioptičnimi slikami. Dekleta, vljudno vabljena!

m **Spominski koncert Glasbene Matice** v proslavo Foersterja, Adamiča in Hubada bo v veliki unionski dvorani 3. decembra. Na koncertu bodo sodelovale vse skupine Glasbene Matice in sicer mladinski zbor, orkester, veliki zbor zase ter potem še z orkestrom. Vstopnice se dobe v predprodaji pri »Putniku«.

m **Avtobus v št. Peter k pogrebu pokojnega župnika A. Tkavca** bo vozil jutri, v nedeljo, ob pol 9 dopoldne z Glavnega trga.

m **Kapetanski izpit** sta opravila pred vojaško izpitno komisijo v Belgradu rezervna poročnika Korbar Vlado, učitelj pri Sv. Petru pri Mariboru, in Bertoncelj Vlado, meščanskošolski učitelj v Mariboru. Čestitamo!

m **Krekova proslava.** Krščanska delavska mladina priredi v nedeljo 5. decembra ob 17 v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 proslavo v spomin smrti Jan. Ev. Kreka. Vstopnina je nizka: sedeži po 6 in 4, stojišča po 2 din.

m **Poštarski dom pod streho.** Nova pohorska postojanka — Poštarski dom — je že pod streho. Prihodnjo pomlad, meseca maja, bo slovesna otvoritev. Nova pohorska postojanka stoji na Petkovem sedlu pod Pohorskim domom. Dom, ki bo služil za okrevališče našim poštnim uslužbencem, bo zelo moderno in udobno urejen.

m **»Modra ptica« v Mariboru.** Gledališka uprava se pogaja s slavno rusko umetniško družino Južnega »Modra ptica« za enkratni nastop v Mariboru. Ako bodo pogajanja dovedla do zaključka, bo ta nastop v najkrajšem času.

m **Zaključek »Umetnostnega tedna«.** Drevi se zaključuje »Umetnostni teden«, ki je prinesel v mariborsko kulturno življenje takšno razgibanost. Kot zadnja prireditev tedna bo v gledališču krstna predstava treh Šnuderlovih enodejank, pod skupnim nazivom »Lopovščine«. Po gledališki predstavi bo v spodnji kazinski dvorani družabni večer, na katerem se bodo razdelile nagrade.

m **Velik požar na Pohorju.** V Recenjaku, občina Sv. Lovrenc na Pohorju, je v sredo zvečer izbruhnil velik požar, ki je uničil živinski hlev in svinjake posestniku Adalbertu Kramerju. Požar je povzročil 150.000 din škode, zavarovano pa je bilo poslopje samo za 80.000 din. Poleg Kramerja so oškodovani tudi njegovi številni najemniki, ker stanuje v hiši šest družin. Orožniki so aretirali dva osumljenca, ki dejanje sicer tajita, obremenjujejo ju pa nekatere okoliščine.

m **Velik vlom sredi Maribora.** V noči na petek je bil izvršen v središču Maribora drzen vlom, ki je prinesel vlomilcu lep plen v gotovini. Žrtev vloma je znani lastnik gostilne »Prešernova klet« v Gosposki ulici g. Karel Drofenik. Vlomilec je odnesel skupno 5100 din gotovine. Ponoči okoli pol 4 se je služkinja gostilničarja prebudila ter je šla za hip na dvorišče. Zagledala je tam starejšega moškega, stoječega ob zidu, ki se je na vprašanje, kaj dela tu, zadrl na njo: »Spavam!«, nakar se je služkinja prestrašila ter je pobegnila v sobo. Moški je nato odprl vežna vrata, ki vodijo v Gosposko ulico ter je pobegnil. Služkinja pravi, da je dotičnega moškega že večkrat videla v gostilni ter ga na videz pozna.

m **Zaradi ropa pred sodniki.** Pred velikim senatom sta se zagovarjala včeraj delavca Rudolf Terševec in Franc Kaiser iz Maribora zaradi roparskega napada. Dne 8. avgusta sta napadla pred neko gostilno na Tržaški cesti delavca Avgusta Bratca, ga vrgla na tla in pretepla. Bratcu je ob tej priliki zmanjkala denarnica z 900 din. Pri včerajšnji razpravi je Terševec priznal, da je on vzel denar ter je bil obsojen na tri leta robije, dočim je bil Kaiser oproščen.

Gledališče

Sobota, 27 novembra ob 20: »Lopovščine«. Premiera. — Nedelja, 28. novembra ob 15: »Pesem s ceste«. Ob 20: »Pri treh mladenkah«.

Pomanjkanje bencina v Sloveniji

Maribor, 26. novembra.

V Mariboru in Celju ter po vsej prejšnji mariborski oblasti je zmanjkalo bencina. Vzrok so nujna določila, po katerih je prepovedano prodajati čisti bencin za motorna vozila. Zvedeli smo, da se nahaja v rafineriji v Dravogradu in na skladišču tvrdke Motoroil več vagonov čistega bencina in špirita, ki čakajo na tehničnega kontrolorja iz Belgrada, ki naj mešanje tega čistega bencina s špiritom nadzira. Obe tvrdki sta že opetovano brzojavno in telefonično zaprosili ministrstvo, da pošlje tehničnega kontrolorja v smislu uredbe, vendar ga dosedaj zaman čakajo. Po našem mnenju imamo v Sloveniji dovolj zanesljivih uradnikov, ki bi mogli to mešanje nadzirati, da ne bi bilo treba cele tedne čakati na gospoda iz Belgrada. Ako v naslednjih dneh ne pride tehnični kontrolor, bo moral biti ves avtomobilski promet ustavljen, saj se v Celju že danes ne dobi nikjer več kapljice bencina.

Uspehi in pomanjkljivosti tujskega prometa

Iz referata predsednika gostinskega odseka g. Majcna na plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani dne 24. novembra, posnemamo:

Iz statistike tujskega prometa v vsej državi in Sloveniji za prvih osem mesecev 1937 se vidi, da je v primeri z lanskim letom naraslo število turistov od 690.140 na 699.676, število nočnin pa je padlo od 4,026.092 na 3,976.263, kar je pripisovati predvsem znižanju nočnin inozemskih turistov od 1,256.422 na 1,206.490, dočim je število inozemskih turistov naraslo od 187.223 na 204.506.

V Sloveniji je ostal promet na isti višini kot lani. Zanimiva pa je primerjava števila inozemskih gostov, katerih je bilo letos (v oklepajih podatkih za osem mesecev 1936): Avstrijci 12.263 (17.059), Nemci 7.004 (9.926), Čehi 5.319 (9.748), Italijani 3.852 (4.389), Madžari 2.078 (1.977), Angleži 1.978 (1.968).

Pri vseh teh številkah je treba upoštevati, da se statistika za 1936 nanaša na vse leto, dočim obsega za 1937 samo prvih osem mesecev. Vendar pa je iz vsega razvidno, da je število inozemskih gostov v Sloveniji letos zelo nazadovalo, saj v zadnjih mesecih leta prihajajo le še redki. Analiza podatkov kaže, da je narastel dotok tujcev iz držav, s katerimi nimamo turističnih sporazumov, dočim je padel dotok iz držav, s katerimi imamo turistične sporazume. Iz tega se vidi, da so sporazumi in turistične konvencije ostali več ali manj na papirju. Prav poučen je primer iz Grčije. V Rogaški Slatini n. pr. je bilo lani Grkov 215, letos samo 13, na Bledu 70, odnosno 45. Grčija je namreč silno otežkočila prihod turistov s tem, da je predpisala za vsakogar, ki se hoče iti zdravit v naša zdravilišča, da mora predložiti zdravniško izpričevalo treh vseučiliških profesorjev, poleg tega pa še posebno prošnjo za nabavo plačilnih sredstev in posebno dovoljenje policijskih oblasti za izdajo potnega lista. Iz Romunije je število gostov v Sloveniji padlo za 50%. Na Poljskem se opaža pomanjkanje sistematične propagande za obisk naše države. Podobno velja za Češko; tu pa je še upoštevati, da je šlo letos zelo mnogo Čehov v Italijo. Da avstrijski gosti k nam ne pridejo v velikem številu, je pripisovati dejstvu, da je Avstrija razvila zelo veliko propagando za obisk domačih letovišč in zdravilišč. Dotok iz Nemčije bi bil mnogo večji, če bi bila turistična kvota mark večja. V Nemčiji je za propagando razmeroma dobro preskrbljeno. Dotok madžarskih gostov je narastel zaradi dobre propagande.

Število angleških gostov stalno narašča in imamo računati s še večjim dotokom, če bomo izpolnili vse pogoje za uspešen razvoj. Glede severnih držav je pozdraviti misel, da se osnuje naš turistični urad v Stockholmu za vse nordijske države.

Nedostatki.

Eden glavnih nedostatkov je v tem, da nismo gostov iz nordijskih držav zlasti tudi iz Anglije dočakali pripravljeni, temveč se šele sedaj skušamo prilagoditi njih zahtevam. Nimamo dovolj strokovno izobraženega postrežnega osebja, ki poleg tega po večini ne obvlada angleščine. Tečaji za angleščino na Bledu so delno odpomogli. Potrebno bi bilo nadalje omogočiti, da bi šlo nekaj gostinskih uslužbencev na prakso v Anglijo. Gledati bi bilo nadalje treba za pospeševanje osnutka hotelirske šole pri nas. Velik nedostatek je tudi, da nimamo zadostnega števila moderno urejenih srednjih in manjših hotelskih objektov.

Po statistiki sodeč je zelo majhen odstotek inozemcev, ki bi se še drugič vrnil na obisk v našo državo, odn. ki bi k nam prihajal več let. Koristno bi bilo, če bi se tujskoprometna statistika preuredila v tej smeri, da dobimo smernice za nadaljnje delo.

Važna bi bila za nas mednarodna zimska sezona, o kateri pa se zaenkrat še ne da govoriti. Tudi nimamo možnosti, da bi delali za to propagando, ker ne moremo nuditi gostom lahko pristopnega prostora za šport in zlasti ne za smučanje. — Tu ima še največ pogojev Kranjska gora. Kranjska gora bi eventualno prišla v poštev za dotok gostov n. pr. iz Egipta, kamor ima dobro paroplovno zvezo. Zato je pozdraviti zamisel Putnika, ustanoviti turistični urad v Kairu.

Glede vprašanja cen je omeniti, da so naše cene konkurenčne z italijanskimi. Cene sobam v gostinskih obratih so ostale neizpremenjene, pri zasebnikih pa so se znižale. Tudi cene prehrane so se znižale, čeprav so se surovine podražile. Razlog za slabšo sezono nam je iskati v dejstvu, da so izpadli boljši gostje. Seveda je mnogo gostov odvedla tudi pariška razstava.

Če je Italija letos votirala 1.8 milijarde lir po 4% obrestih za modernizacijo italijanskih hotelov in če je uredila dobro ceste, je to pravilna pot, kajti ne gre samo razvijati propagande, dočim še pogojev za sprejem turistov nismo izpolnili.

V mednarodni konkurenci nam turistični dinar ne bi dosti pomagal. Ali ne bi kazalo iti v pospeševanju po poti Madžarske, ki je oprostila vse hotele vseh davčnih in taksnih obveznosti in je obiskalo samo Budimpešto lani 540 tisoč inozemskih turistov, torej dvakrat več kot našo državo. Namesto inozemskim turistom je dala Madžarska olajšave svojim državljanom hotelirjem.

Nadalje se opaža, da nimamo dovolj propagandnih filmov, pri nas pa prikazujejo inozemske propagandne filme. Tudi s fotografijami je propaganda pomanjkljiva.

Za pospeševanje tujskega prometa niso koristni pravilniki, ampak dejanska pomoč države. Pri nas izdamo veliko premalo denarja v ta namen. Če danes vodi vse samo Putnik, je to premalo. Ali ne bi kazalo poveriti turistično propagando posebnim ustanovam, ki naj jih država dotira z velikimi vsotami v svojem proračunu. Tudi v banovinski proračun naj se da primerna vsota. Vsekakor je treba v naši javnosti malo več objektivnega in mirnega razmotrivanja o vprašanju turizma, na drugi strani pa je potrebno, da dajo merodajni faktorji več efektivne podpore in denarnih sredstev, kajti administrativni ukrepi nam turizma ne bodo rešili.

Taksa za kmečke menice 10 din

Belgrad, 26. novembra. AA. Ministrski svet je na svoji seji dne 25. novembra sprejel uredbo o taksnih olajšavah za menične dolgove denarnih zavodov in zadrug v posebnih kreditih pri državnih denarnih ustanovah Narodne banke in Privilegirane agrarne banke. Po tej uredbi smejo vsi dolžniki, ki imajo menične akcepte zaradi mobilizacije denarnih sredstev na podlagi svojih terjatev pri PAB uporabljati menične blankete po 10 din brez ozira na to, na kak znesek se glasi menica. Kraljevska vlada hoče na ta način izkazati uslugo kmečkim dolžnikom, zadrugam in bankam, ker bi bil sicer ta kredit mnogo dražji, ker je menična taksa precej visoka in raste postopno, kolikor je znesek menice večji.

Zaposlenost v oktobru

Okrožni urad v Ljubljani je izdelal statistiko svojih zavarovancev za oktober po industrijskih panogah, iz katere je razvidno, da je sezonska zaposlenost v primeri s septembrom nekoliko padla. Ta padec je najbolj razviden v gradnjah nad zemljo, kjer je zaradi poznega jesenskega vremena število zaposlenih padlo za 730, nadalje v industriji kamenja in zemlje za 682. Naraslo pa je od septembra na oktober število zaposlenih v oblačilni industriji, hišne služinčadi, tekstilni industriji itd.

V konjunkturnem pogledu je največji prirastek zaposlenosti v gozdnožagarski industriji, kjer je znašalo število zaposlenih(v odstotkih je izražen napredek v primeri z lanskim letom):

junija	8.245	31.75%
julija	8.056	34.56%
avgusta	8.475	40.97%
septembra	8.501	43.60%
oktobra	8.319	41.87%

Trgovski kongres bo v Ljubljani junija 1938

V sredo in četrtek je bila v Novem Sadu seja Osrednjega predstavništva zvez trgovskih združenj iz vse države, o kateri poročajo listi:

V poteku seje so soglasno ugotovili, da je stanje, ki je nastopilo po 27. oktobru, po uveljavljenju uredbe o veleblagovnicah, za našo nacionalno trgovino nepovoljno, ker ni bil uzakonjen oni predlog uredbe, katerega so predložile vse naše trgovske zbornice v soglasju z osrednjim predstavništvom. Zaradi tega zahtevajo trgovci popravljanje tega stanja s prepovedjo veleblagovnic v naši državi, kakor se je to zgodilo v mnogih drugih državah, ki so bogatejše in urejenejše.

Glede socialnega zavarovanja trgovcev je bilo soglasno sklenjeno zahtevati prisilno pokojninsko zavarovanje za primer onemoglosti, starosti in smrti, uprava tega zavarovanja pa naj opravlja svoj posel brezplačno, da se organizacija izvrši na vseh zveznih področjih s potrebno avtonomijo, da se formira zveza vseh teh avtonomnih uprav, s tem pa se veže tudi organizacija kreditiranja domačih trgovcev in da to zavarovanje uživa ugodnosti, kakor slične organizacije pri nas, in da minister trgovine in industrije skliče takoj komisijo, v kateri bi bili zastopniki zvez in zbornic, za izdelavo uredbe o zavarovanju.

Glede na nedavno konferenco v Zagrebu za reguliranje delovnega časa v trgovskih obratih naj ostane pri današnjem reguliranju tega vprašanja.

Bodoči kongres trgovcev bo v Ljubljani, in sicer za časa ljubljanskega velesejma.

Vsi sklepi te konference bodo v obliki spomenice predloženi pristojnim ministrstvom.

•

Združenje industrijcev za savsko banovino je imelo sejo svoje uprave dne 25. novembra 1937 pod predsedstvom g. Arka. Združenje je uvedlo akcijo za izpremembo uredbe o izrednem cestnem prispevku, vendar doslej ni imelo uspehov in bo svojo akcijo nadaljevalo. Združenje nadalje zahteva, da dobi svojega zastopnika tudi v tarifnem odboru.

Zunanja trgovina po državah v oktobru. Glavne uvozne države so bile v oktobru (v oklepajih podatki za september, vse v milij. din): Nemčija 153.57 (174.05), ČSR 53.34 (59.74), Avstrija 58.4 (54.8), Anglija 35.7 (37.9), Italija 35.6 (25.0), USA 26.95 (17.8), Madžarska 13.66 (13.5), Grčija 14.65 (9.0). Izvažali pa smo največ v te-le države: Nemčija 99.3 (115.2), Belgija 92.13 (25.2), Avstrija 65.8 (84.8), Italija 49.6 (70.76), Anglija 42.66 (46.3), ČSR 36.4 (73.4) milij. din.

Borza

26. novembra.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt nespremenjen: v Ljubljani in Belgradu na 238 den., v Zagrebu na 237.20—238.80.

Avstrijski šiling je v Ljubljani ostal nespremenjen na8.67—8.77, v Zagrebu je beležil 8.65—8.75, v Belgradu 8.66—8.76,

Grški boni so beležili v Zagrebu in Belgradu 27.65—28.35.

Italijanske lire so beležile v Zagrebu 2.25 den.

Nemški čeki so ostali nespremenjeni na 13.90—14.10, nadalje so beležili v Zagrebu za sredo decembra 13.86—14.06, za konec decembra in sredo januarja 13,80—14, za konec februarja in sredo marca 13.78—13.98, za konec marca 13.75—13.95.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 4,258.983 din, v Belgradu 3,990.000 din. Promet v efektih je bilo v Belgradu 892.000 din.

Ljubljana — tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold. . . .	2394.66—2409.25
Berlin 100 mark	1737.23—1751.10
Bruselj 100 belg	732.45— 737.51
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	214.91— 216.97
Newyork 100 dol.	4277.26—4313.57
Pariz 100 frankov	146.02— 147.46
Praga 100 kron	151.43— 152.54
Trst 100 lir	225.69— 228.78

Curih: Belgrad 10, Pariz 14.685, London 21.605, Newyork 432.50, Bruselj 73.56, Milan 22.725, Amsterdam 240.50, Berlin 174.50, Dunaj 79.30—81.80, Stockholm 111.40, Oslo 108.57, Kopenhagen 96.45, Praga 15.20, Varšava 81.80, Budimpešta 86.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.555, Buenos-Aires 126.75.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% inv. pos. 96—97, agrarji 54—55, vojna škoda promptna 418.50—419.50, begl. obv. 78.50—79.50, 4% sev. agrarji 51—53, 8% Bler. pos. 94—95, 7% Bler. pos. 85—86, 7% pos DHB 100—100.75, Trboveljska 220—240.

Zagreb: Državni papirji: 7% inv. pos. 96—97, agrarji 54—55, vojna škoda promptna 418.50—420.50, begl. obv. 78 den., dalm. agrarji 76.50 den., 4% sev. agrarji 54 den., 8% Bler. pos. 94 den., 7% Bler. pos. 85.25 den., 7% pos. DHB 100—100.75, 7% stab. pos. 88 den. — Delnice: Nar. banka 7.500 den., Priv. agr. banka 210—215 (213), Trboveljska 240 den., Narodna šumska 20 bl., Gutmann 45—50, Danica 50 den., Tov. sladk. Bečkerek 640 bl., Osj. sladk. tov. 165 den., Dubrovačka 400—430, Jadr. plovba 405—405, Oceania 375 den.

Belgrad: Državni papirji: 7% inv. pos. 96—97, agrarji 54.50 den., vojna škoda promptna 418—419, za konec decembra 418 den. (418), begl. obv. 78.50—79, dalm. agrarji 76.50 den. (76.75), 8% Bler. pos. 94 den., 7% Bler. pos. 85.25—85.50, 7% pos. DHB 100 den... — Delnice: Nar. banka 7.520—7.600, Priv. agr. banka 213—214 (213 drobni komadi).

Dunaj. Pri mirnem poslovanju je bila tendenca nekoliko prijaznejša. V kulisi je bila otvoritev pretežno čvrsta, nato pa je nekoliko popustila. Posebnih sprememb v tečajih ni bilo. Obveznice in delnice bivše Južne železnice so nekoliko popustile, dočim so ostali papirji stali bolje. V zagradi so bili registrirani pretežno višji tečaji za bančne in papirne delnice, kovinske delnice so bile neenotne, slabše pa je bilo razpoloženje za petrolejske delnice. Zaključni tečaji: Don.-sav.-jadr. obv. 60.40, avstrijske stavbne srečke iz 1926 18.35; delnice: Creditanst.-Bankverein 256.50, Länderbank 63, Nar. banka 163, Don.-sav.-jadr. 18.60, Graz-Köflach 22, Steg 26.40, Steweag 27.60, Siemens-Schuckert 142, Magnesit 81.25, Trboveljska 24.70, Alpine 40.95, Berg-Hütten 530, Rima Murany 75.25, Steyr-Daimler-Puch 217.50, Leykam 59.25, Semperit 78.75.

Žitni trg

Novi Sad: Pšenica bč 171—173, sr. 170—172, slav. 172—174, bn. 165—174, bč. ladja Tisa 133—175, bč. ladja Begej 172—174. — Moka bč., bn. 0g, 0gg 267.5—277.5, 247.5—257.5, 227.5—237.5, 207.5—217.5, 177.5—182.5, št. 8 nesprem., srem., slav. 0g, 0gg 265—275, 245—255, 225—235, 205—215, 175—185, št. 8 nesprem. — Otrobi bč., srem., bn. 93—96, bč. ladja 96—97. — Tend. nesprem. Promet srednji.

Sombor: Pšenica bč., bč. okolica Sombor 171 173, gor. bč. 173—175, srem. 168—170, slav. 170—172, bč. ladja kanal 174—176, gor. bn. 171—173, bn. 165—167, bč. ladja Begej 170—172, bč., bn. Tisa vlačilec 173—175. — Rž bč. 17—174. — Tendenca čvrsta. Promet 23 vag.

Živina

Mariborski svinjski sejem. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeljanih 96 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov 50—90, 7—9 tednov 80—100, 3—4 mesece 120—170, 5—7 mesecev 210—340, 8—10 mesecev 350—440, 1 leto 620—780 din. 1 kg mrtve teže 9—11 din, 1 kg žive teže 6—7.50 din. Prodanih je bilo 53 komadov.

Ptuj. Katarinin sejem je že po tradiciji znan, da je v vsem letu eden največjih in najbolj obiskanih. Tako je bilo tudi danes. Kupčije so bile zadovoljive, le vreme je nekoliko motilo z rahlim dežjem. Primerilo se je tudi nekaj primerov tatvin čevljev in razne drobnjadi manjše vrednosti in zadevo obravnava okrajno sodišče. Tudi na živinskem sejmu je bilo zelo živahno. Prignanih je bilo po poročilu sejmišča nič manj kot 1067 glav živino in sicer: volov 174 (prodanih 41), za kg 4.50—5.50, krav 397 (112) 2—6, bikov 16 (3) 4—4.75, juncev 26 (8) 4—4.50, telic 116 (40) 4—4.75 din. — Tudi konj so dosti prignali, in sicer 301 (36) po 550—6000 din, žrebet 37 (10) po 950—2500 din.

Kašelj prepreči
Bronki
bonbon
PROIZVOD: „UNION" ZAGREB

Elektro-magnet poganja žagico za rezlanje

Žagica za rezljanje ni samo orodje za otroke, ampak jo uporabljajo tudi obrtniki, odrasli ljudje. Na različne načine se že rešili vprašanje strojnega pogona te male žagice, vendar doslej še nobena rešitev ni prav zadovoljila, kajti glavna zahteva pri tem je, da je teža in cena minimalna ter da dobro in pravilno reže. Prav dobre uspehe so dosegli z malim elektromotorjem, ki je s pomočjo ročičnega obratovala vlekel ozki list žagice gor in dol. Velika cena in teža ovirata razširjenje tega stroja.

I ceni i teži je zadovoljila tvrdka A. E. G., ki je izdelala malo električno žagico, ki nima motorja in sploh nobenega vrtečega se dela in tako ni treba mazati nobenih ležajev. Cena nizka — teža majhna! Glavni del nove žagice je močan elektromagnet na izmenični tok, ki povzroča nihanje jeklene membrane v taktu izmeničnega toka. Na membrano je pritrjen list žagice, ki je na zgornji strani vpet v prožen lok. Tako skoči žagica v eni sekundi 50 krat dol in 50 krat gor.

Prav zaradi take hitrosti moremo rezati vezane plošče do debeline 18 mm, mehak les do debeline 50 mm, kovinske plošče pa do debeline 2 mm. Rez je popolnoma gladek, kar je važno pri vsakem izrezavanju, posebno pa pri izdelovanju reber za letala in drugih sestavnih delov letal, bodisi motornih, jadralnih, pa tudi malih modelov.

Kulturni obzornik

Nastopno predavanje priv. doc. dr. A. Ocvirka

Včeraj opoldne je v zbornični dvorani naše Almae matris imel novi privatni docent za primerjalno literarno zgodovino na naši univerzi dr. Anton Ocvirk nastopno predavanje o temi »Historizem v literarni zgodovini in njegovi nasprotniki«.

Novega docenta je predstavil občinstvu v imenu filozofske fakultete prodekan, vseuč. profesor dr. Fr. Kidrič, ki je v kratkem govoru orisal pot mladega znanstvenika. Dr. Ocvirk si je s svojim delom ustvaril postojanko med akademskim zborom. Z disertacijo »Levstikov duševni obraz« si je pridobil doktorat filozofije, z dveletnim bivanjem v tujini pa si je razširil svoje znanje. Plod tega dveletnega bivanja v tujini sta bili dve knjigi »Razgovori« in »Teorija primerjalne literarne zgodovine«. Končno je dr. Ocvirk predložil svoje znanstveno delo v presojo filozofski fakulteti, ki ga je sprejela za privatnega docenta. Prof. Kidrič je poudaril, da je komparativna literarna zgodovina nevarno področje za mladega znanstvenika. Za to stolico je potrebno obširno jezikovno znanje, literarni okus, zvezan z intuicijo, razgledanost po svetovnih literaturah, obenem pa mora biti komparativist tudi specialist za slovensko literaturo.

Predavanju »Historizem v literarni zgodovini in njegovi nasprotniki« je dr. Ocvirk postavil za osnovno razglabljanje o dveh osnovnih miselnostih, ki jih zapažamo v novejših literarnih zgodovinah. Ena struja se zavzema za literarna znanstvena historična načela, druga struja pa vidi v literarni zgodovini vedo, ki naj razpravlja o problemskih, idejnih in kritičnih nalogah. Pojavlja se nasprotje med sintetično in analitično literarno zgodovino. Historizem je literarna struja, ki na izsledkih resničnosti raziskuje literarne pojave v času in prostoru obenem z njihovimi vzroki in učinki. Odpor novostrujarjev proti historizmu je obstajal predvsem v tem, da so smatrali historizem za statičen nazor, ki ugotavlja samo drugotna dejstva in se ne more dvigniti iz emipirije do razlage pesniških del.

Predavatelj je nato podal razne teorije literarnih zgodovinarjev in prišel do zaključka, da je sociološko pojmovanje nujno za sodobnega literarnega zgodovinarja, ker mu je obenem osnova in rezultanta modernega raziskovanja.

Literatura je po njegovem mnenju družben pojav, v katerem se izraža življenje celokupnosti. Gibanja so po historični teoriji časovno determinirani pojavi, poedinci pa členi družbe. Odpor do historične metode in sociološke smeri je zgrešen, ker zavrača kavzalno načelo. Naloga literarne zgodovine je, da pokaže, kako se je pesnik oblikoval ob domačih in tujih vplivih in zorel do samostojne osebnosti. Največji tvorci so rastli iz evropske celokupnosti. Zato je povsem zmotno prepričanje, da je tisti velik pesnik, ki nima nobenih vplivov in vzorov. Pri analizi pesniških del mora literarni zgodovinar polagati važnost na opis oblikovnih in stilnih svojstev dela, notranjih vrednot, na umetniško skladnost snovi in vsebine, ideje in oblike. Razčleniti mora dobo, pesnikov nazor in njegov individualni način ustvarjanja. Tako bo njegova sodba objektivna in vsestransko trdna, njegovo delo pa bo slonelo na resničnih in plodnih dognanjih.

—an—

Slovenska svatba

Te dni je bila razstavljena v izložbenem oknu trgovine Kette na Aleksandrovi cesti najnovejša slika **Maksima Gasparija »Slovenska svatba«.** Slika je neobičajno velikega formata in namenjena za Dom nabavljalne zadruge v Martuljku. V občinstvu je vzbujala splošno pozornost in občudovanje in celo oni, ki je zadnji čas gledal v Gasparijevih slikah preenozvočno se ponavljajoč slov. motivno-folkloristični inventar, ni mogel tej sliki odreči nadpovprečne umetniške kvalitete. In resnično se zdi, da so se na tej sliki na izredno posrečen in svojstven Gasparijevski način zbrali razni kmečki tipi, poznani iz prejšnjih slikarjevih podob, in da ona predstavlja nekak višek dosedanjega mojstrovega ustvarjanja. A nas trenutno ne zanimajo toliko umetniške vrednote, kakor ljudsko življenje, ki je tako pisano in učinkovito oživljeno na sliki.

V »Slovenski svatbi« je M. Gaspari upodobil kos gorenjsko-ženitovanjskega življenja iz konca 19. stoletja. To nam verno potrjujejo prostor, osebe in njih noše, predmeti, zlasti pa svatbena epika, ki nam govori iz slike.

Čeprav je v gorenjski »hiši« miza običajno v »bohkovem kotu«, peč pa v diagonalni razdalji v drugem kotu, je ta ženitovanjski prostor na Gasparijevi sliki tipično gorenjski. Označujeta ga peč in okno. Zaradi koncentracije oseb in dogodkov je slikar prostor preuredil na ta način, da je mizo primaknil k peči.

Osebe: ženin, nevesta in ostali (žena z gorenjsko avbo!) so trdi Gorenjci. Mož z zeleno čepico nas spominja noše v ljubljanski okolici iz začetka 19. stoletja. Mimo gorenjskega harmonikarja in galerije pisanih ter zvedavih otroških glavic pa je uvodna in tako rekoč osrednja figura na tej svatbi gorenjski ženitovanjski Pavliha, imenovan »brna«. V tej gorenjski brni, ki je poglavitno gibalo ženitovanjskega veselja, kakor da ugledamo zadnjo zbledelo podobo nekdanjega vodje ženitovanjskega obreda, kot se je do danes ohranil na priliko v ziljski ohceti (mendirar!) ali v štajersko-prekmurski svatbi (pozavčin!). Izmed predmetov naj omenimo zgolj glavno in važno gorenjsko ženitovanjsko pecivo — »opušeljcano« pogačo.

Gorenjska ženitovanjska epika pa je na vseh ir razpletena po sliki. »Brna« ne brije samo norce, on pravkar pobira denar od svatov. Žena v ospredju se mu umika, otrok v njenem naročju je preplašeno razširil oči. Ženin je še ves fantovsko prešeren, nevesta pa pod vtisom bridkega slovesa od dekliškega stanu Kakor v narodni pesmi. Župnik se kaj dobro počuti pred krožnikom krofov, zadovoljna gospodinja prinaša novo zalogo, otroci na peči prežijo, da jim ne uide nobena malenkost. Gospod s ščipalnikom (učitelj ali sorodnik iz mesta) je v svoji meščanski resnobi značilen zaključek tega ljudsko-svatbenega dejanja ter je liki znanilec novega časa, civilizacije, ki bo vsak čas vdrlo v to pisano kmečko življenje.

Z eno besedo: poleg umetniške vrednote ima Gasparijeva slika »Slovenska svatba« velik etnografski pomen, kajti ona nam ohranja in ovekovečuje na veren in izrazit način moment iz gorenjsko-ženitovanjskih običajev v polpretekli dobi. Nabavljalno železničarsko zadrugo pa, ki si je za svoj dom v Martuljku oskrbela takšno pomembno sliko, naj stavimo vsem našim gospodarskim in drugim zavodom za zgled.

B. O.

•

V zbirki »Mala biblioteka« Geografsko-zgodovinska študija Lucijana Marčiča **»Dubrovnik i okolina«.**

Razmah dobre knjige. Češkoslovaška akcijska tiskarna, kjer je središče katoliškega gibanja, je začela z izdajo dobrih knjig, ki bi bile poceni in dostopne najširšim plastem. Izhajale bodo v 250.000 izvodih. Ta teden bodo izšle tri povesti, in sicer: *François Mauriac: Lurški romarji, Štejša Jurkičova: Petnajst stolpov* in *Vlasta Javořicka: V neprijazni zemlji.* Vse tri knjige skupaj stanejo *6 din.* (Naročajo se: Čsl. akciová tiskárna, Praha II. Václavská 12.)

V seriji »Kosmos« pri Kohnu v Belgradu je pravkar izšla v prevodu zanimiva knjiga Karla Sforze **»Nikola Pašić«.** So to spomini iz vojne in diplomatske službe. Obsega 300 strani. Cena 100 dinarjev.

15 let živela kot moški

Skrivnost francoske služabnice Lucije

Iz New Yorka poročajo, da je tamkaj umrla 50 let stara ženska, katera pa je zadnjih 15 let živela kot moški, ne da bi bil kdo kaj takega slutil. Vseh 15 let je bil namreč pri bogatem ameriškem finančniku Jožefu Sears, ki pa se je bil medtem že umaknil iz trgovskega življenja, v službi kot hišnik neki Alfred Grouard.

O tem Alfredu Grouardu so vedeli le toliko, da se je rodil v Franciji, odkoder je prišel v Ameriko, star 15 let. Bil pa je vzoren uslužbenec, ki se je zlasti postavil s svojo kuharsko umetnostjo. Vseh 15 let ni niti enkrat zapustil posestva svojega gospodarja. Kadar pa je imel dopust, se je umaknil v svojo sobo, kjer je prebiral nabožne knjige. Pred nekako dvema mesecema pa je hišnik precej obolel. Njegov gospodar je velel, naj pošljejo po zdravnika, da bi ga pregledal in zdravil. Toda Grouard se je trdovratno upiral temu, češ da bo že samo minilo. Toda bolezen je postajala vedno hujša, da so moža nazadnje morali prepeljati v bolnišnico. Pa tudi v bolnišnici se je Alfred Grouard upiral, da bi ga kak zdravnik pregledal. Ko so ga nazadnje s silo hoteli preiskati, je dobil hud živčni napad, nakar so morali odnehati. Neke nedelje pa je mož začel umirati. Šele sedaj so zdravniki mogli v njegovo sobo. Toda silno razburjeni so se kmalu vrnili od umirajočega bolnika in Searsu povedali: »Vaš hišnik je pa — ženska!« Nekaj ur nato pa je bolnik umrl, ne da bi se bil medtem še enkrat zavedel. Svojo skrivnost je tako nesel s seboj v grob.

Policija je takoj začela poizvedovati, kako in kaj je s to žensko, ki se je izdajala za Alfreda Grouarda. Doslej pa še niso mogli dognati, kdo je bila ta ženska. Tudi to ni prav nič pojasnjeno, kdaj se je začela nositi kot moški. Vedo le toliko, da je k Searsu prišla že kot moški pred 15 leti in do smrti tam ostala. Mrtvi ženski so sneli mrtvaško masko, da bi morali tako v njeni francoski domovini mogli kaj poizvedeti za njo.

Medtem se je zgodilo drugo presenečenje. »Alfred« je nekaj dni pred svojo smrtjo pisal pismo neki gospe v Baltimore, toda pismo je prišlo nazaj, ker naslovljenke ni bilo več mogoče najti. Pismo so odprli in v njem našli zapisane te-le besede: »Gospa, močno se boste čudili, ko boste v tem pismu slišali o svoji stari služabnici Luciji. Zelo sem bila bolna, staram se in reva brez sredstev sem. Morda bi mi mogli poslati kaj podpore. Kar bi mogli poslati, pošljite na naslov Alfreda Grouard, ker sem tukaj znana samo pod tem imenom. To je edina prilika zame, da morem pošteno živeti.« Pismo je bilo podpisano Alfred Grouard.

Policija se sedaj sprašuje, zakaj se je Lucija morala preobleči v moža, »da bi mogla pošteno živeti.« Zakaj je neznano damo v Baltimoru prosila podpore, ko je v zadnjih 15 letih dobila od svojega gospodarja vsega skupaj 16.000 dolarjev plače z vso preskrbo? Ves ta čas pa je živela skrajno varčno in ni razdajala svojega denarja, razen za najpotrebnejše reči. Po njeni smrti pa niso za njo našli nobenega denarja in nobenih bančnih naložb. Povprašali so tudi guvernanto v hiši Searsa, ki je mnogo občevala s »starim možem«. Toda tudi ona ni vedela o njem drugega, kakor to, da je nekoč rekel, da ima brata na Francoskem.

Japonske bombe padajo na mesto Nanking ter prizadevajo veliko škodo.

Letalec rešil čredo antilop

Angleški letalec Ted Spencer, ki vozi v svojem letalu nad pokrajinami južne Afrike, se je nekega dne vozil nad solnimi jezeri v bližini takozvanega jezera Viktoria. V teh krajih, ki so polni slane vode, kar mrgoli divjačine, ki se pase ondi. Iz svojega letala je naenkrat pod seboj zagledal več levov, ki so se pripravljali, da bi napadli čredo velikih antilop, katere so se pasle ob vodi. Te antilope so posebno velike ter imajo močno rogovje, ki slovi za imenitno lovsko trofejo. S temi močnimi rogovi se sicer plašne živali tudi branijo svojih sovražnikov.

Ko so antilope zapazile, da so jih obkolili levi ter jih nameravajo napasti, so se zbrale v krog. Zunaj kroga so se postavili močni kozli z močnimi rogovi, znotraj pa so ostale samice z mladiči. Tako so močnejši samci branili šibkejše člane svojih družin. Tako so tudi nekdanji Buri, ko so se semkaj priselili s Holandskega, delali svoje utrdbe iz vozov, za katerimi so se branili. Videli so pač, kako se brani žival. Tako so se sedaj tudi antilope postavile v obrambo zoper leve.

Letalec je natančno opazoval, kako sta se dva leva in dve levinji plazili skrivaj proti živalim, da bi jih nenadno napadli. Živali so bile seveda že poprej pozorne ter so se takoj zbrale v krog. Toda levi niso odnehali, temveč so z nenadnim napadom hoteli zbegati samce, da bi zbežali, nakar bi mogli laže upleniti vsak svojega mladiča iz srede. Letalcu pa so se lepe živalce smilile ter je sklenil rešiti jih. Naglo je obrnil svoje letalo navzdol, da je zletelo tik nad zemljo. Strašno je zabučalo nad glavami levov, ki so bili res preplašeni. Levi so brž planili za letalom, ne da bi ga seveda mogli doseči. To priliko so porabile antilope ter so naglo zbežale ter tako ušle počasnejšim levom.

★

„Nemška čast"

Pred kratkim je izšel nekak nemški leksikon, kakor ga sedaj Nemci nazivljejo »Allbuch«. Izdan in pisan je seveda v duhu nemškega narodnega socializma. V tej knjigi je obravnavana tudi beseda »čast«. Kaj je čast v smisu nemškega narodnega socializma, izvemo iz te knjige: »Čast-Mož je samo takrat časti vreden, če je v njem pojem nemške časti docela vkoreninjen. Ves novi germanski svet temelji na tem pojmu časti. Krščanski pojem ljubezni docela nasprotuje temu pojmu časti nemškega naroda.« — Sedaj torej veste, kaj je čast.

Lord Halifax piše povesti o strahovih

Lord Halifax, ki je sedaj zaslovel po vsem svetu zaradi svojega potovanja v Nemčijo, je potomec angleške plemiške rodovine ter je svoja mlada leta preživel na rodovinskem gradu v Yorkshiru. Ta grad je baje še pravi stari fevdalni grad nekdanjih angleških plemičev, v katerem straši, kjer strahovi rožljajo z verigami in se v luninih nočeh prikazujejo mrtvaki brez glav. Krvoločni kralj Rihard III. je tukaj dal umoriti svojega političnega nasprotnika ter ga zakopati v neblagoslovljeno zemljo. Tukaj je v starodavnih časih neka prababica dala svojega moža zastrupiti. Kakor poročajo listi, je lord Halifax zbral te povesti o strahovih na tem gradu in jih izdal. Sicer pa so tudi drugi angleški pisatelji kaj radi bajali o strahovih. Pomislimo le na lorda Byrona ali na Shakespearja in druge. Najbrže je ta angleška vera v strahove v zvezi z mrkim podnebjem Anglije.

Gnezdo štorklje 20 stotov težko

Znano je, da so nekateri ptiči pravi gradbeni mojstri, ki sestavljajo prav umetniška gnezda. Zlasti pa zanimajo ljudi gnezda štorklje, ki vzbujajo naše občudovanje že zaradi njihove velikosti. Zato se je že marsikdo povprašal, koliko tehta tako gnezdo. Da ne bo nepotrebnega ugibanja, moramo povedati, da so tako gnezdo pred kratkim stehtali. To se je zgodilo v kraju Zobbenitz na Nemškem.

Tamkaj je na strehi gnezdila štorklja. Ker pa so morali hišo popravljati, so morali seveda štorkljino gnezdo vzeti s strehe, kjer je bilo že toliko let. Ko pa so krovci hoteli gnezdo kar dvigniti, so videli, da ga ne morejo nikamor premakniti, ker je pretežko. Zato so morali gnezdo razdejati ter ga kos za kosom metati na tla. Spodaj so potem kose gnezda položili na tehtnico ter tako dognali, da je vse gnezdo tehtalo nič manj kakor 19 stotov in 40 kg. Kolikokrat je pač štorklež, kakor bi človek rekel samcu štorklje, moral zleteti s strehe na tla in tam pobirati gradivo za svoje gnezdo, preden je spravil na streho tako težo. Omeniti pa je treba, da je štorklja vsako pomlad na novo kaj doprinesla v svoje gnezdo, tako da je bilo vedno težje in težje. Prihodnjo pomlad pa bo morala ta družina štorklje, ki je sedaj prebivala in gnezdila v tem gnezdu, zgraditi docela novo gnezdo. Lastnik hiše, ki ima rad štorklje, je pa živalim pustil temelj za njihovo gnezdo. Za temelj je bilo namreč staro kolo, katero so znova postavili na streho, da bodo na njem štorklje napravile novo gnezdo.

»Le mirni bodite! Če boste tiho, vam ne bom skrivil lasu!«

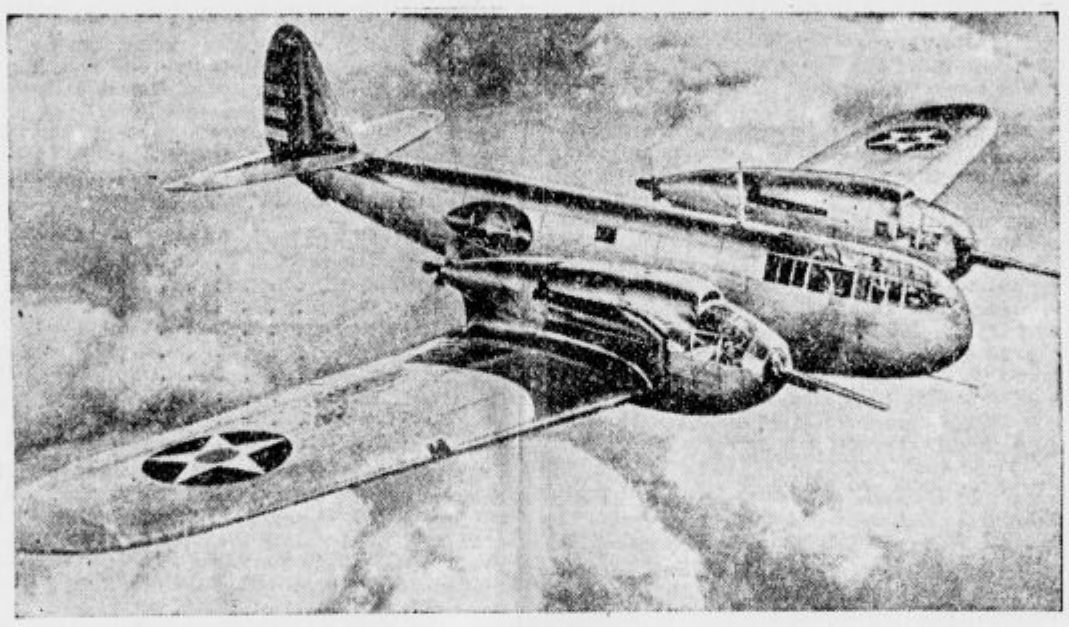

Novo ameriško bojno letalo preskušajo. Da letalec laže strelja, ima letalo propelerje zadaj. Letalo, ki se imenuje »Aircuda«, je oboroženo z avtomatičnimi topovi in strojnicami.

Morija na svetovni razstavi

Na svetovni razstavi v Parizu, ki je privabila zaradi svojega obilnega razkošja in lepote ter znamenitih iznajdb, ki so tukaj razstavljene, ogromne množice obiskovalcev, se je neke novembrske noči zgodila tudi velika morija. Časopisi tisto noč takole popisujejo:

Bila je temna, črna noč, zima je silila v deželo. Takrat se je začelo preseljevanje ptičev, ki so od severa proti jugu hiteli, da se umaknejo zimi. Nekje na severu se je zbrala orjaška armada škrjancev, ki so se napotili proti jugu. Francija vsako leto doživlja to preseljevanje škrjancev. Na tisoče in tisoče ptičkov prihaja v naglem letu, kakor bi prifrčal velik oblak. Škrjanci letajo ponoči ter se izogibljejo mesta. Toda pomota njihovega popotnega dnevnika jih je tokrat pripeljala in zapeljala v nevarno bližino mesta. Čarobno se je že od daleč svetila bajna razsvetljava svetovne razstave. In ptičja vojska je po nesreči zašla v svetlobne stožce ogromnih žarometov, ki obdajajo električni paviljon na Martovem polju.

Vsakdo ve, kako silno vpliva svetloba solnca na žejne ptičke. Zaradi te okolnosti v južni Franciji vsako leto plove v mreže velikanske množine malih ptic. Pred paviljonom luči in svetlobe pa moli kvišku v temno noč jekleno trdi Eiffelov stolp. Okoli in okoli njega pa je vse polno gostih mrež kablov, ki obdajajo brezžično postajo. — Naenkrat so začela padati na tla Martovega polja kruto razbita operjena telesca. Kakor neusmiljeni noži so kabli rezali ptičji oblak, oslepljen od obilnih žarometov. Ptički so bili vjeti v stožce izdajalske svetlobe, njihove jate so blodile okoli, skoraj ponorele od strahu in groze, ter se vedno sukale le okoli smrtonosnega Eiffelovega stolpa. Več ur je trajal ta polet v smrt. Na stotine ptičkov je tista svetla smrt iztrgala iz zraka. Daleč naokoli so bili s ptičjimi telesci pokrite trate, pota in strehe paviljonov.

Ljudje pa so postali željni plena. Spočetka je le malo ljudi opazilo to smrt v masah. Toda kmalu se je raznesla govorica, kaj se dogaja okoli Eiffelovega stolpa. Obiskovalci razstave so vreli skupaj od vseh strani, vsi so želeli, da bi poceni prišli do dobre ptičje pečenke. Ženske in moški so jemali z glav svoje klobuke, v katere so basali svoj plen. Ko so bili klobuki polni še trepetajočih telesc, so začeli z njimi mašiti svoje žepe. Nastala je taka gneča in tako vpitje, da je morala nastopiti policija, ker se je vsakdo trudil, da bi pobasal čim več tega plena. Toda tudi policija ni mogla docela preprečiti silnega navala ljudskih množic na operjeni mali ptičji plen. Šele, ko se je nekdo uvidevnejših spomnil, da je treba pogasiti žaromete, je nastal mir. Takrat so namreč ptički bili rešeni, da so se lahko v temi razgledali, nakar so jadrno odleteli od kraja njihove velikanske katastrofe. Ti nesrečni žarometi pa so znova dokazali, kako silno seleči se ptički hrepene po svetlobi, katera pa jim je tokrat bila v veliko pogubo.

★

Narodnosocialistični krst

Nemški krajevni list »Ostseebote«, ki izhaja za deželo Mecklenburg-Schwerin, z dne 11. novembra poroča o nekakem narodno-socialističnem krstu, ki ga pa Nemci ne imenujejo več »Taufe«, ker to spominja preveč na krščanstvo, marveč »Namensweihe« — posvetitev imena. Torej ta slovesnost je bila v Güstrowu v tamkajšnji »dvorani pradedov«, v katero so spremenili sedaj cerkev. Poročilo se takole glasi: »V tukajšnji dvorani pradedov se je preteklo nedeljo zbralo 10 parov staršev, da izpovedo, da hočejo svoje otroke voditi k požrtvovalnemu življenju v veri v Boga in v večnost nemške krvi v občestvu Nemcev. Slovesnost se je začela s slavnostno pesmijo, nakar je višji župan, strankarski tovariš Lemm, v imenu stranke od staršev sprejel njihovo izpoved. Po županovem govoru so si navzočni podali roke in strankarski tovariš je v imenu vseh naprej govoril zaobljubo. Slovesnost je izzvenela s pesmijo »Sveta domovina«. Staršem so izročili listino, da so izvršili posvetitev imena.«

Pravi kot meri 100 stopinj!

Nemški listi poročajo, da nemški notranji minister odredil, da na Nemškem poslej pravi kot ne sme več meriti 90 stopinj kakor doslej, marveč 100 stopinj. Ker pa je pravi kot ena četrtina celega kroga, zato nemški krog ne bo meril več 360 stopinj, marveč 400! Razdelitev kroga na 360 stopinj je sicer stvar dogovora med znanstveniki in ni nikjer rečeno, da bi se stvar ne smela spremeniti. Toda čudno bo, če se bo stvar spremenila samo na Nemškem, drugod pa bo krog še vedno meril 360 stopinj.

Dalje je nemški minister odredil, da se koti ne bodo več izražali z minutami in sekundami, marveč z decimalnimi števili. Zato se morajo do 1. aprila 1945 spremeniti vsi merilni instrumenti. Odredba veli, da je tako računanje bolj enostavno kakor dosedanje, ker imamo v Evropi za vse mere že decimalni sistem. Kot 60 stopinj poslej ne bo imel več toliko, marveč 66.666 stopinj.

Mladi egiptovski kralj Faruk prihaja k začetnemu zasedanju egiptovskega parlamenta.

V zvezi z najdbami skritega orožja na Francoskem so aretirali glavnega organizatorja te zarote, veleindustrijca Adolfa Moreau de la Meusa. Na sliki vidimo, kako ga stražnik tira iz notranjega ministrstva na policijski komisariat.

Najmodernejši SUPER
s 5 elektronkami samo
Din 45·-
na teden

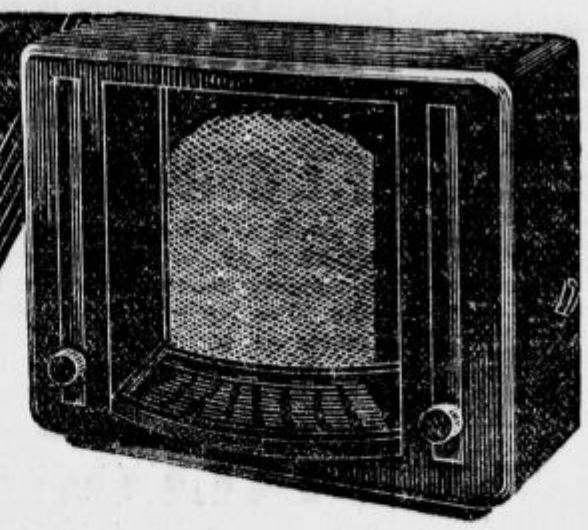

PHILIPS PHILIPS MINIWATT RADIO

Kupujte radio aparat samo svetovne znamke, ker je to najboljša garancija za kvaliteto!

SUPERHET
brez šasije

Članstvu J. K. A. D. Danice

Da poživimo življenje v našem društvu, smo sklenili, da poleg nadaljevanja predavanj, ki jih prirejamo skupno z bratskima društvoma Savico in Zarjo, začnemo letos s sistematičnim delom v krožkih, in to v društvenem okviru. V informacijo članstvu in širši javnosti, ki se zanima za življenje in delo katoliških akademikov, objavljamo na tem mestu svoj program.

I. Krožki Danice, Savice in Zarje

a) **Versko-obnovitveni krožek** (obvezen za vse člane!): V okviru tega krožka imamo na programu vsak mesec skupno sv. mašo s skupnim sv. obhajilom, na predvečer pa cerkveni sestanek z govorom našega duhovnega vodje. Upali smo, da bomo lahko začeli z delom v tem sestanku že decembra, a zaradi nepričakovanih ovir se bo začetek bržkone zavlekel do januarja.

b) **Kulturno ideološki krožek.** Sestanki bodo štirinajstdnevni. Vodil ga bo g. prof. Gogala, z delom bomo začeli začetkom decembra. Glede programa imamo doslej v načrtu obdelavo slovenskega kulturnega življenja, kolikor se izraža v raznih ideoloških sestavih, pa tudi drugih ideoloških sistemov, ki se porajajo v sodobnem svetu.

c) **Socialni krožek** s tedenskimi sestanki, ki ga vodi g. univ. prof. Gosar. Program za prvih šest mesecev je tak-le: O družbi in družabnem življenju na splošno. — Posebnosti modernega družabnega razvoja in njegove posledice. — Družabno (socialno) vprašanje. — Bistvo in družabni značaj modernega gospodarstva na splošno. — Moderni kapitalizem, njegov razvoj in sedanje stanje. — Gospodarski in socialni značaj modernega kapitalizma. — Glavni socialni problemi naše dobe. — Različni vidiki za preosnovo družbe. - Marksistični socializem, njegova rast, uspehi in zaton. — Ekstremni marksizem — boljševizem. — Fašizem in nemški narodni socializem. — Krščansko-socialno gibanje, njegovi uspehi in težave. — Načelni pogledi na moderno socialno vprašanje in njegove probleme. — Vprašanje zasebne lastnine in brezdelnih dohodkov od nje. — Občestvena ureditev mezdnega razmerja. — Organizacija podružabljenega gospodarstva. — Samoupravna organizacija političnega življenja. — Zlom kapitalistične premoči. — Organizirana borba. — Idejni in nravni preporod.

II. Daničarski krožki

Za uvod naj pojasnimo, da je ena glavnih razlik med krožki vseh treh društev in med krožki Danice ta, da nam bodo pri skupnih krožkih predavali starešine, akademiki pa bomo sodelovali samo v debati, pri Daničarskih krožkih pa bo prav vse delo, če izvzamemo morda samo kake prav redke izjeme, slonelo na ramah akademikov samih. zaenkrat imamo v načrtu tole:

a) **Krožek za novince** (organiziran na podlagi § 28 poslovnika, naj se začetkom leta vrše zanje društveni večeri s predavanji o društvenih pravilih, poslovniku in zgodovini našega gibanja s posebnim ozirom na načelno izobrazbo) s sledečim programom: Pravila in poslovnik društva. — Odlomki iz Naše poti XIV. (Dr. A. Odar Temelji organizacije). — Zgodovina katoliškega dijaškega gibanja od začetka do ustanovitve slovenske univerze v Ljubljani. — Zgodovina katoliškega dijaškega gibanja od ustanovitve slovenske univerze do nastopa Straže in mladcev. — Duhovni prerez sodobne katoliške akademske mladine.

b) **Univerzni krožek.** Ustanovili ga bomo predvsem zaradi praktične potrebe, da vsako leto lahko postavimo na univerzi ljudi, ki nas bodo častno zastopali s svojim delom, nič manj pa tudi zato, da si izbistrimo poglede na univerzo in na vse odnose, ki jo vežejo s študentom in z narodom. Krožku smo zarisali tako-le pot: Slovenska univerza, boj za njo, njena zgodovina in njene naloge. — Slovenski akademiki, kratka zgodovina struj in občih organizacij od začetka do danes. — Katoliški akademiki in slovenska univerza. — Pet večerov, posvečenih posameznim fakultetam, njihovim uredbam, ustroju dijaške organizacije in dnevnim vprašanjem.

Toliko za zimski semester. V letnem semestru bi si pa ogledali poslovanje in potrebe v posameznih inštitutih in seminarjih prav v podrobnostih.

c) **Slovenski krožek**, naša največja ljubezen. Njegove potrebnosti menda ni potreba posebej naglašati, kot njegovo najznačilnejšo potezo bi zarisali samo to, da bomo pri njem to, kar nam drugi pri predavanjih splošno in načelno govore, konkretno v številkah in ob prvih virih študirali in načrtov za nove poti v boljšo bodočnost iskali. Program smo sestavili tako-le: Slovensko vprašanje, njegov obseg in njegova struktura (diagonalni prerez). — Manjšinska vprašanja Slovencev: a) Koroška, b) Primorje, c) Izseljeniško vprašanje.. — Gospodarska struktura slovenskega naroda: Poklicna sestava, kmet in njegova posest, delavstvo, njegova organizacija, gospodarski in socialni položaj, uradništvo, položaj in težave; obris slovenskega gospodarstva - industrije (njen položaj, tuj kapital, kam kaže razvoj v bodočnosti), rudarstva, trgovine, davčnih in carinskih sistemov, gospodarskih in finančnih potreb itd. itd.; analiza dosedanjih slovenskih gospodarskih programov in iskanje poti v bodočnost.

Kulturno življenje Slovencev: Pregled kulturnih ustanov; ljudske šole, gimnazije, strokovnih šol, učiteljišč, univerze, predhodnic Akademije in poudarek potrebnosti te. Psihologija slovenskega človeka, kulturna cepitev slovenskega naroda, emeri v katoličanih, sodobno kulturno delo (revije, listi, predavania, radio itd. z analizami!), problem duhovnega zbliževanja in pridobivanja in pogled v bodočnost (morda ob Vidmarju?).

Politično življenje Slovencev: Socialno-politična struktura slovenskega naroda, politična zgodovina Slovencev od začetka do danes (ne v svojih osebnostnih bojih in izživljanje, marveč vedno zajeta v konkretnih vprašanjih, analiziranih iz stališča slovenstva); analiza povojnih političnih programov, vprašanje slovenske politike, njenih geografskih, narodnostnih, gospodarskih in političnih danosti itd. itd.

Na zaključku programa omenjamo samo še toliko, da je jasno, da s tem niso izčrpana vsa vprašanja, kar jih hočemo v tem krožku obdelati, saj je jasno, da je program moral zaradi širine vprašanj, ki se nam ob slovenstvu odpirajo, nujno ostati samo medel odsev tega, kar bi v slovenskem krožku radi dosegli. Program nam bo služil samo kot kompas, ne bo nas vezal ne v svoji zaporednosti, ne v svojem obsegu, samo pregled in jasnost nam bo dajal.

Preden sklenemo, naj dodamo še sklep občnega zbora: vsak član društva Danice se mora poleg udeležbe v versko - obnovitvenem krožku vse leto aktivno udeleževati dela vsaj v enem izmed navedenih krožkov.

JKAD Danica.

Slovenigradec

Letošnja proslava narodnega praznika 1. decembra bo pod vodstvom občine ob sodelovanju vseh tukajšnjih društev. Tako se je sklenilo na sestanku vseh društev, ki ga je sklical mestni župan g. dr. Picej v torek, 23. t. m. zvečer. Proslava bo v Sokolskem domu ob pol 10 dopoldne. Zavedni rodoljubi vseh stanov in pripadnosti se vabijo, da se skupne narodne proslave v čim večjem številu udeleže.

Smrtna kosa. Po daljši mučni bolezni je umrla ga. Jelen Marija, 49 letna soproga tukajšnjega krojača Leopolda Jelena. Pokojnica je bila dobra krščanska žena in mati 4 otrok. Pokopali so jo v petek popoldne na mestno pokopališče ob številni udeležbi tukajšnjega prebivalstva. Vsem preostalim naše globoko sožalje! N. p. v m.!

Rečica ob Savinji

Kmetijsko nadaljevalna šola prične v nedeljo, dne 28. novembra, zopet z rednim poukom, katerega se udeležijo vsi učenci, ki so lani končali 1. letnik.

Pomanjkanje učnih moči. Kljub temu, da je bilo pričetkom jeseni nastavljenih v Sloveniji na posamezne šole precej novih moči, vendar na našo šolo ni bil nameščen nobeden. Od začetka šolskega leta manjkata na šoli 2 učni moči. Po časopisnih vesteh izkazuje državni proračun vsak mesec lep presežek, zato trdno upamo, da bo še nekaj brezposelnih učiteljev pred 1. aprilom nastavljenih.

Brezplačen tečaj, ki bo trajal 14 dni, je priredila pri nas tvrdka Singer. Tečaja se udeležuje precejšnje število deklet.

Fantovski odsek ima v nedeljo, dne 28. novembra, po večernicah redni mesečni sestanek, združen s predavanjem.

Novo mesto

Ustanovni občni zbor poverjeništva kluba železničarjev JRZ bo danes, v soboto, 27. t. m., ob 19 v orkestralni sobi Prosvetnega doma v Novem mestu. Člani in prijatelji kluba vljudno vabljeni.

Ptuj

Neverjeten primer tatvine. Posestnica Pihler St., nekje od Sv. Urbana pri Ptuju doma, se je že v zgodnjih jutranjih urah podala v mesto na sejem, obenem pa je hotela poravnati svojo davčno obveznost. Ko je pri blagajni zbirala denar s čekom, ji je nekdo, ki ga baje že imajo, zmaknil vso gotovino okrog 2000 din.

Miklavžev večer priredi Prosvetno društvo v Ptuju dne 5. decembra ob pol 4 popoldne v veliki dvorani Dijaškega doma (poleg gimnazije). Opozarjamo že sedaj vse družine in one, ki imajo namen koga obdarovati, naj pošljejo darila v minoritski samostan, kjer se bodo sprejemala v petek, soboto in nedeljo v društveni dvorani prosvetnega društva. K miklavževanju bo vstop prost, pobirali se bodo le prostovoljni prispevki v kritje stroškov.

Škofja Loka

Cecilijanski koncert. V nedeljo, dne 28. novembra ob 8 zvečer priredita v Društvenem domu godba 1. planinskega polka in Pevska zveza po tukajšnjem odseku koncert pod vodstvom gg. kapetana Alojzija Smrekarja in pevovodje Matka Josipa. Nastopi godba, orkester, mešani, moški in ženski zbor. Vsi vabljeni!

Na praznik Brezmadežnega spočetja bo društveni dramatski odsek odigral sodobno igro »Pod sovjetsko zvezdo«.

Nov odvetnik. V Loko smo dobili novega odvetnika g. Lenčka Nikota. Naselil se je v hiši pri »Kocelliju«. Zamenjal je g. Jarca Franca, ki odhaja v Kranj.

Zagorje

V dvorani Zadružnega doma bo v soboto popoldne ob 3 podana mladinska igra »Grudica«, in sicer izključno le za šolsko mladino. Igro bodo ponovili za odrasle v nedeljo 28. t. m. zvečer ob 7.

Praznik 1. decembra bo tudi v letošnjem letu proslavljen kar najlepše. Občina priredi na predvečer obhod po običajnem potu z baklado ter rudniško godbo. Po obhodu pa bo v Prosvetnem domu svečana akademija z govorom, deklamacijami ter telovadbo. Naslednji dan zahvalna služba božja ob običajni uri. Hišni posestniki so vabljeni, da razobesijo zastave, a oni ob ulicah, kjer se bo pomikal sprevod, da na predvečer razsvetle tudi okna!

Z občinske uradne deske je razbrati, da je rok za vlaganje prijav za zgradarino le še do konca t. m. Informirali smo se ter ugotovili, da manjka doslej še nad polovico prijav. Na razglas opozarjamo prizadete, da ne bo nepotrebnih kazni.

Poslovni davek na zaklane prašiče in drugo živino bo v bodoče plačevati vsem in ne samo mesarjem in gostilničarjem. Oproščeni pa so tega davka izključno le kmetje, ki žival sami zredijo ter jo zakoljejo za lastno uporabo.

Sport

Motodirke na Grad

Seunigov memorial

V nedeljo, 28. novembra ob 14 na ljubljanski Grad

Za te zanimive dirke so prijavljeni poleg številnih ljubljanskih motociklistov tudi zagrebški vozači. Ti bodo ostri protivniki »Letečemu kranjcu« Stariču.

Pokroviteljstvo te lepe športne in spominske prireditve je prevzel predsednik mestne občine ljubljanske g. dr. Juro Adlešič. Vstopnina je malenkostna: 4 din.

Kam za Božič?

Za božič vabijo planine Slovenije. Živahno vrvenje je ob Bohinjskem jezeru. »Zlatorog«, toplo zavetišče na koncu zasnežene Bohinjske doline bo sprejemal smučarje ter jim nudil skromen, toda prijeten in zabaven oddih v beli prirodi. Prijetna domačnost ob večernih urah in neprisiljena zabavnost bo razvedrila smučarje, ki bodo imeli podnevi dovolj prilike, da presmučajo vse okoliške hribe. Odločiti se morate že sedaj, kam pojdete za božič. Položni in hriboviti svet na Komni vabi smučarja-planinca na lažje in težje izlete v najbližji okolici. Planinski dom na Komni zadovolji tudi razvajene planince. Za dovoz iz Bohinjske Bistrice do Zlatoroga je preskrbljeno, pri Zlatorogu pa čakajo nosači. Za manj izvežbane smučarje je priporočljivo, da se pripeljejo zvečer do Zlatoroga, prenočijo v tej udobni planinski postojanki ter se napotijo drugi dan na Komno, kjer jih čaka smuško veselje. Na Komni je 15. decembra dalje stalna smuška šola pod vodstvom smuškega učitelja g. Černiča. Pri Triglavskih jezerih bo koča oskrbovana za božične praznike le tedaj, ako se najkasneje do 15. decembra prijavi SPD v Ljubljani vsaj 10 interesentov. Koča pri Triglavskih jezerih je pripravljena za zimsko sezono ter je ena najlepših izletnih točk iz Komne. Na Vršiču je za božične praznike oskrbovana Erjavčeva koča, kamor prispeš po zložni cesti iz Kranjske gore v slabih treh urah. Nosači so na razpolago v Kranjski gori, vse podrobne informacije pa prejme turist pri oskrbnici Julki Pečar v Kranjski gori. Tudi Kamniške planine so že sedaj vse pobeljene. Dom v Kamniški Bistrici je primeren za nedeljski izlet za smučarje-začetnike v osrčje Kamniških planin. Na Domu na Krvavcu je zimski dostop iz Cerkelj, kamor vozi avtobus in iz Kamnika; zimska pota so primerno markirana. Znana so smučišča na Krvavcu, tam po Velikem Zvohu in na Mokrici. Do koče na Veliki Planini je najprikladnejša zimska pot od gostilne pri »Jurčku« v Črni mimo Kranjskega Raka v položnem loku na Gojško in nato Malo Planino in do koče na Veliki Planini. Iz Kamnika vozi do »Jurčka« ob sobotah in nedeljah avtobus, sicer pa avtoizvošček po zmerni ceni. Velika Planina ima položna smuška vežbališča in nudi posebno začetnikom vse ugodnosti. Smučarji-planinci! Vsak naj svojim željam in sposobnostim primerno izbere božično razvedrilo v postojankah SPD, vsak bo našel dovolj zabave in božičnega veselja. — Podrobne informacije dobite v pisarni SPD v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4-I.

Mariborski šport

V nedeljo, dne 28. t. m. v Mariboru ni predvidenih nikakih športnih prireditev. V Čakovcu se odigra zadnja prvenstvena tekma med Čakovečkim SK in SK Muro iz Murske Sobote, katere rezultat je odločilne važnosti za končnoveljavni vrstni red na prvenstveni tabeli.

Juniorji SK Železničarja gostujejo v Varaždinu proti juniorjem tamkajšnje SK Slavije v revanžni teknu za lep »Tivarjev« pokal. V prvi tekmi so zmagali mariborčani z 2 : 1, pa jim bo mogoče tudi letos ponovno uspelo, priboriti si leto trofejo.

Zimski šport. Zaradi ugodnih snežnih razmer na zapadnem Pohorju so mariborski tekmovalci že marljivo pričeli s treningi. Posebno živahno vadijo slalom in smuk na lepih terenih okrog Senjorjevega doma. Putnik Maribor prireja tudi to nedeljo avto-kar-izlet v Ribnico na Pohorje.

Po športnem svetu

Brata Ruud, znana norveška mojstra v smuških skokih, bosta šla 18. decembra t. l. v Ameriko, kjer bosta nastopila na nekaterih tamkajšnjih tekmah. Birger Ruud se bo pa pred tem še poročil z gdč. Magdo Varlo in bo porabil to priliko za svoje poročno potovanje.

Švicarski telovadci se temeljito pripravljajo za mednarodne tekme, ki bodo prve dni julija prihodnjega leta v Pragi. Sicer ne morejo prirejati daljših skupnih treningov, kakor delajo to v večini držav, vendar pa je že zadnji tridnevni tečaj, ki se je vršil v to svrho, pokazal prav lepe uspehe. Obvezne proste vaje je poučeval znani telovadec Miez, na drogu mu je pa pomagal še Steinemann, dočim so vodili drugi ostali program. Krogi jim delajo največje težkoče in tudi v lahkoatletskih panogah še niso doma. Je pa tudi v tem pogledu zaznamovati znaten napredek. Značilno je, da so med vsemi 20 kandidati samo 4 od berlinske olimpiade, in to: Mack, Reusch, Bachmann in Beck, dočim so ostali sami »novinci«. Najstarejši med njimi je Bachmann z 31 leti, najmlajši (3) so pa stari po 23 let.

Kaj je novega v finski lahki atletiki? Finski »klub mojstrov« je imel pred kratkim letni občni zbor, na katerem je sklenil, da bo v bodoče zahteval od atletov, ki bodo hoteli biti sprejeti v klub, naslednje uspehe: 1500 m 3:57, 5000 m 14:48, 10.000 m 31:00, skok v daljavo 7.30 m, skok v višino 1.92, skok s palico 4 m, kopje 68 m, kladivo 51 m, desetoboj 7000 točk. Kdor bo torej član tega kluba, ta bo moral biti res prvovrsten lahkoatlet.

Olimpijski trener Armas Valste se že danes bavi z evropskim prvenstvom, ki bo leta 1938. Finci ne bodo nikogar poslali za zapreke in skok v daljavo in tudi kladivo ter skok s palico sta še v zraku. (Leta 1937 so metali kladivo 54.50 m!) Meddržavne dvoboje so sklenili s Švedi, Francozi in Madžari. — Angleži hočejo dobiti Valsteja za mesece januar, februar in marec prihodnjega leta, da bi imel instrukcijske tečaje v šolah, univerzah in vojaških šolah, ker si obetajo od njegove pomoči velik napredek v lahkoatletskem športu. — Amerika je povabila Finsko, da pošlje 3—6 svojih tekačev dolgoprogašev, vendar so Finci povabilo odklonili. — Točasno se vrše po vsej Finski orientacijski teki in nedeljo za nedeljo tekajo velike mase tekačev po poljih in gozdovih. In tudi novi klubi rastejo kakor gobe po dežju.

Pri FIS-inem kongresu, ki bo v začetku prihodnjega leta v Lathi, bodo Nemci dodatno predlagali k amaterskim določilom, da naj veljajo za udeležence olimpijskih iger ista določila, ki jih predpisuje mednarodni olimpijski odbor. Nemci upajo, da bo ta predlog sprejet in da bodo s tem odstranjena nesoglasja med mednarodno smučarsko zvezo in mednarodnim olimpijskim odborom.

Hermes : Slovan

Na igrišču Ilirije za Kolinsko tovarno v Mostah bo v nedeljo popoldne ob 14.15 prvenstvena tekma med imenovanima nasprotnikoma. Hermes, skorajda prvak, bo vnesel v to igro vse svoje znanje, tako da bo zadovoljen vsak pristaš nogometne igre. — Slovan, ki preživlja zdaj težko krizo v moštvu, bo skušal izvleči iz te neenake borbe čim častnejši uspeh. — Vodstvo tekme je poverjeno g. Pečarju.

Svetovni mojster v alpski kombinaciji Anton Seelos (Avstrija) je bil povabljen od Japoncev, da bi treniral njihove kandidate za mednarodna srečanja. Japonska smučarska zveza je hotela pridobiti tega odličnega Tirolca kot trenerja za smuk in slalom, kateri trening naj bi se vršil v Sapporo. Ponudba Japoncev, kar se finančne strani tiče, je zelo vabljiva, vendar se je moral Seelos, ker je že drugod vezan, odreči njihovemu povabilu.

Družinska Pratika 1938

V vseh trgovinah v mestih in na deželi se že dobiva Druž. Pratika 1938 po ceni Din 5·— za izvod brez poštnine. Segajte po njej in tekmujte pri razpisani nagradni uganki! Če je ne dobite v domačem kraju, pišite Jugoslovanski knjigarni ali pa Prodajalni Ničman v Ljubljani, kjer Vam bodo točno postregli.

Občni zbor Športnega kluba »Ilirija«. Upravni odbor športnega kluba »Ilirija« sklicuje na dan 9. dec. ob 20 redni letni občni zbor z dnevnim redom: 1. Poročilo upravnega odbora. 2. Poročilo nadzornega odbora in sklepanje o razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru. 3. Nadomestne volitve za upravni odbor in volitve nadzornega odbora in razsodišča. 4. Sklepanje o odborovih predlogih in o morebitnih samostojnih predlogih članov. Samostojne predloge morajo člani predložiti odboru s podpisi, najmanj 10, do glasovanja upravičenih članov vsaj 8 dni pred občnim zborom. 5. Spremembe pravil. 6. Določitev vpisnine, ustanovnine in članarine. Občni zbor je sklepčen, ako je prisotnih eno tretjino do glasovanja upravičenih članov. Ob nesklepčnosti se vrši pol ure po prvotno določenem času nov občni zbor, ki je sklepčen ne glede na število prisotnih članov. — Kraj, kjer bo občni zbor, bo objavljen pravočasno.

SK Slovan. Vsi igralci I. moštva naj bodo v nedeljo najkasneje ob 2 popoldne na igrišču Ilirije. Igramo prvenstveno tekmo s Hermesom. Vsi sigurno in točno. — Načelnik

SK Mars. V nedeljo ob četrt na dvanajst naj se zberejo vsi za Jesenice določeni igralci na glavnem kolodvoru, Juniorji pa ob 9 na našem igrišču. Sigurno in točno.

Pojasnilo

V inseratnem delu našega lista je bila priobčena zahvala gospe Hane Adamičeve, vdove po slovenskem skladatelju, v kateri navaja gospa, da Glasbena Matica ni hotela prispevati k pogrebnim stroškom po umrlem soprogu. Z ozirom na to pojasnjuje odbor Glasbene Matice sledeče:

»Pogreb je naročila gospa vdova sama. Z njenim pristankom je bil prepeljan skladatelj Emil Adamič na dan pogreba v poslopje Glasbene Matice. Ta prevoz je naročila in račun poravnala Glasbena Matica. Spominski koncert, ki je bil v začetku januarja t. l., je priredila Glasbena Matica z nekaterimi sodelavci, s katerimi pa se je že vnaprej dogovorila in določila, da je namenjen ves čisti dobiček za postavitev spomenika Emilu Adamiču pred Glasbeno Matico. Tega čistega dobička Glasbena Matica ni smela in ni mogla uporabiti za delno kritje pogrebnih stroškov, kakor je bila hotela gospa vdova.

Pripominjamo tudi, da je Glasbena Matica vložila na mestno predsedstvo dve prošnji in je po svojih merodajnih funkcionarjih tudi posredovala, da zniža upravni odbor mestnega pogrebnega zavoda potrebne stroške na najmanjši znesek, čemur je bilo tudi ugodeno.«

Ljutomer

Za graditev ceste proti brodu na Moti je izposloval župan g. Slavič 10.000 din. Z delom bodo takoj začeli. Delavci mu bodo hvaležni.

Za združenje občine Ljutomer in Ljutomer-okolica je veliko zanimanje. Pa ni čuda, saj je skupno nad 1400 volivcev. Nosilec liste JRZ bo dosedanji okoliški župan g. Slavič.

Telovadni učitelj pride v nedeljo, dne 28. novembra v Ljutomer. V Katoliškem domu bo telovadni tečaj za fantovske odseke vsega okrožja.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 27. novembra: 12 Plošča za ploščo, pisana šara — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo, pisana šara — 14 Vreme — 18 Za delopust — 18.40 Pogovor s poslušalci — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Slovenske žene kot književnice in časnikarke (Zora Stanojević-Priseker) — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Pisan večer vesele deteljice (vodi g. Jože Zupan) — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Za vesel konec (igra Radijski orkester).

Drugi programi:

Sobota, 27. novembra: Belgrad: 20 Nebdalova opereta »Poljska kri« — *Zagreb:* 20 Opera — *Dunaj:* 19.30 Leharjeva opereta »Eva«, 21.45 Griegove klavirske skl., 22.20 Pihala — *Budimpešta:* 20 Igra, 22.25 Vojaška godba, 23.30 Plesna glasba — *Italijanske postaje: I. skup. 421, 304 in 283 m):* 17.15 Plesna glasba, 21 Peragallova opera »Ginevra degli Almieri« — *II. skupina 560, 369 in 263 m):* 21 Igra, nato citre — *III. skupina (492, 272 in 221 m):* 20.30 Montanarijeva opereta »Kolibri« — *Praga:* 20 Lortzingova opera »Car in tesar«, 21.10 Orkester in violina, 22.30 Plesna glasba — *Varšava:* 20 Pestra glasba, 22 Orkestralni koncert — *Berlin:* 19.10 Kvintet, 20.15 Velemestni ritem — *Königsberg-Köln:* 20.10 Slavnostni koncert — *Bratislava:* 19.10 Koncert po željah — *Frankfurt:* 19.10 Vojaška godba, 20 Zadovoljni orkester — *Strasbourg:* 21.30 Orkester, zbor in solisti.

Praktična, lepa in poceni

Miklavževa darila

za gospode, dame in otroke Vam nudi v veliki izbiri tvrdka

F. I. GORIČAR, Ljubljana

v svoiih dveh trgovinah na **Sv. Petra cesti št. 29 in 30.** — Od 24. novembra do 24. decembra dajemo pri vsakem nakupu nad din 50·— lep robček zastonj, ako se sklicujete na ta inserat! V Vašem interesu je, da si ogledate pri nas blago, predno kupite drugod!

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda **Din 1·—**; ženitovanjski oglasi **Din 2·—**. Najmanjši znesek za mali oglas **Din 10·—**. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih **reklamnega značaja se** računa enokolonska, 3 *mm* visoka petitna vrstica po **Din 2·50**. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Gospodična

z nemško meščansko šolo in malo maturo, želi službo kot vzgojiteljica ali družabnica. Ponudbe upr. »Slov.« pod »Poštena« št. 18240. (a)

Službe dobe

Krojaškega pomočnika

poštenega, značajnega, za konfekcijo (velike kose), sprejme takoj Pelko Fr. st., Novo mesto. (b)

Prodamo

Otroški voziček

globok - poceni prodam. Rožna dolina, Cesta IV. št. 26.

Kje kupite dobro

in poceni? V novi manufakturni trgovini Snoj Josip, Ljubljana, Tyrševa cesta 17. Le prepričajte se. (1)

Najboljši trboveljski premog

brez prahu

koks, suha drva

I. Pogačnik

Šubičeva 5 Telefon 20-59

Kompletna brivnica

naprodaj. — Proda se iz proste roke kompletna garnitura za brivnico, obstoječa iz velikega brušenega zrcala z enim stolom naslonjačem, 3 stenske slike, stenska ura in omarica ter zavese, obešalniki itd. - za tretjino cenilne vrednosti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 18736. (1)

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovencu«!

Denar

Hranilne knjižice

raznih denarnih zavodov,

vrednostne papirje,

obdežnice, bone, akcije itd.

Valute

6 držav — kupimo takoj in plačamo najbolje.

Bančno kom. zavod

Maribor, Aleksandrova 40

Prodaja srečk. drž. razredne loterije.

Razno

Posestniki! Gostilničarji! Trgovci! Kmetovalci!

Podgane in miši uničite poceni in enostavno, brez strupa z domačimi sredstvi. Enkrat za vedno.

MILAN VRABIČ, Ptuj 33

Kam pa v nedeljo?

Na Kurešček

vozi avtobus v primeru lepega vremena v nedeljo in na praznik, 1. decembra, obakrat ob pol 9. uri izpred Mestnega doma.

Posestva

Ne zamudite prilike!

Ugoden nakup stavbnih parcel z vodovodom in elektriko v bližini postaje. - Pojasnila: Vižmarje št. 59. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno - strokovno naobraženi posredovalec — Cesta 29 oktobra št. 6 telefon 27-33, ima naprodaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščeni graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Auto-motor

»Opel« 500 ccm

brezhiben, vožen le 1800 km — zaradi bolezni takoj in izpod cene naprodaj. Naslov v upr. »Slov.« pod »Opel« št. 18695. (f)

Radio

MINERVA RADIO

Najlepši modeli za 1938. Njih čarobni zvok bo tudi vas navdušil. Najprimernejše božično darilo!

Bogata izbira pri

Kleindienst & Posch

Maribor, Aleksandrova 44

KUPUJTE SLOVENEC IN ZAHTEVAJTE GA POVSOD

TEL. 22-21 **UNION**

Premiera!

Film prekrasnih prirodnih slik

Samostanski lovec

po znamenitem romanu Ludvika Ganghofer-ja, pisatelja znanega dela „Grad Hubertus"

TEL. 27-30 **SLOGA**

Krasen muzikaličen šlager!

Princesa ostrig

(Austernprinz)

V glav. vlogah: Herman Thimig, The Lingen, Oskar Sima, Gusti Wolf, Herald Paulsen

TEL. 21-24 **MATICA**

Najnovejše odkritje ljubavne dvojice

Lilian Harvey — Willy Fritsch

v duhoviti in zabavni komediji

7 zaušnic

Predstave ob: 16., 19.15 in 21.15 uri

COTY JE UPRAV KREIRAL

Novi puder za negovanje lepote

Njegovih 8 nijans divno harmonira z različnimi barvami obraza. Je povsem novega sestava, značilne finoče in svežosti ter s svojo uporabo, ki je preprosta, hitra in ne stane mnogo, ugodno dopolnjuje novo metodo za negovanje lepote COTY

Ti produkti se prodajajo pri nas:

LJUBLJANA
Drog. I. Kanc, Nebotičnik

MARIBOR
Drog. M. Kanc

METODA ZA NEGO LEPOTE COTY

10 minut zjutraj
10 minut zvečer.

Zahtevajte našo specijalno brošuro „Pot do lepote"

OBČINSKA UPRAVA OBČINE KOŠAKI

javlja v imenu občanov, faranov župnije Sv. Petra pri Mariboru, da je umrl preč. gospod župnik

Anton Tkavc

Bridkost preveva duše naših faranov: eden najboljših učencev Slomškove šole je na višku ustvarjanja in svoje službe Bogu in narodu padel kot žrtev zavratne bolezni.

Bog nam ga je dal, Bog nam ga je vzel. Njegovo sveto ime bodi češčeno!

Za občinsko upravo občine Košaki:

Ivan Vesenjak, župan.

Zahvala

Vsem, ki so z nami sočustvovali in nam ustmeno ali pismeno izrazili svoje sožalje ob nenadomestljivi izgubi našega moža in očeta, strica in svaka, gospoda

Filipa Bizjaka

naša iskrena zahvala. Posebna zahvala pa velja g. dr. Ambrožiču v Postojni za prvo pomoč ob priliki nezgode, ugledni rodbini F. Slamič, ki nas je tolažila v bridkih urah našega gorja, Slovenskemu lovskemu društvu in gasilski četi Pijava gorica za častno spremstvo na zadnji poti, pevcem »Slavca« za ganljivo petje, kakor tudi vsem darovalcem cvetja in krasnih vencev, in vsem onim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Maša zadušnica bo darovana v ponedeljek, dne 29. novembra ob 7 zjutraj v frančiškanski cerkvi.

Ljubljana, dne 27. novembra 1937.

Žalujoča rodbina Bizjakova

Agnes Günther: 153

Dušica - Rožamarija

Njene mile, bolestne oči pod cvetličnim vencem so visele ob njegovih ustnicah. Polagoma jih je zastrla in ni mu odgovorila.

Harro pa je stal tu in motril njen bledi obraz in napol zaprte oči pod cvetličnim okrasom, obvalovan od medlozlatih pramen. Vidi se že v duhu, kako stoji pred vrati osrečujočih vrtov. Nikdar ne bo vanje stopila njegova noga! Najlepša cvetka iz tega vrta leži še pred njim. Potem pa ga bodo porinili vetran in osamel bo v samotni noči.

Bil je že zdaj osamljen. Roža je bila že zelo daleč od njega. In morda se je je znova polastil demon, jo rešil muke ter razgrnil svoj pajčolan čeznjo, da tudi ni več slišala njegovega glasu.

Toda zmotil se je. Pripravljala je svojo dušo ter jo krepčala. Poslala je bila svojo molitev zanj k nebeškemu Očetu.

Zdajci pa je odprla svoje oči, iz katerih je sijala miloba ljubezni v toliki meri, da ga je vrglo na kolena in je moral vzklikniti:

»O ti, ti!«

Toda Rožamarija je nepremično ležala ter se ni oprijela njegovih iztegnjenih rok.

»Odpusti, dragi, toda moj trinog mi ne dovoljuje, da bi se ganila. In tudi ti se moraš dati od njega trpinčiti in biti obziren.«

»Čemu obziren?«

»Toda moraš biti, Harro, kajti on je gospodar in jaz živim le še od njegove milosti. Ti vendar ne boš hotel, da se z vso lokavostjo vrže name ter se maščuje za vse, kar ti počenjaš!«

Njegove ustnice so se zganile, končno je vendarle izpregovoril:

»Ali naj snamem cvetlice, naj pokličem teto Ulriko?«

»Ne, moj dragi. Nočem te pahniti v temno osamelost, dokler še morem dihati zate. Ne greš mi iz sobe in od mene vstran, dokler se nisi popolnoma izročil v božje roke. Predolgo tega ne prenesem več! Saj vendar veš, ali si že čisto pozabil, kako silno je moja duša priklenjena k tvoji? Harro, ti si podivjan konj, ki drvi z menoj čez drn in strn, močvirje, ledeno grozo in rdeči peklenski plamen.

Pravkar sva bila v družbi prokletih ter sva zrla skozi omrežje v nebeške vrtove. In znova sva oddrvela in zopet se vračava v hladno, temno osamelost.

»Oh, kaj mi je storiti, Roža, kako naj...«

»Ukloniti se moraš, Harro! Moraš! Hotela sem brzeti s teboj še dalje, toda moj trinog se ustavlja. On ima vendar svojo oblast nad menoj in to ima od Boga. Moral se boš vendarle vdati. Kolo drdra preko tebe in vsa tvoja nebrzdana sila, tvoj obup in tvoja strast, ga ne more ustaviti. — Gospodje te vendar niso nalagali, prepovedala sem jim, da bi ti prikrili resnico. — In če ti že ne preostaja nič drugega, če se vendar moraš ukloniti, čemu bi ne porekel takoj: ‚Naj se zgodi tvoja volja!'

Zdaj sem še pri tebi, ti pomagam, se uklanjam s teboj. Toda ne morem ti obljubiti, da te bom mogla še spremljati pri tvojih divjih poletih. S tem sva pri kraju. Moraš se vdati v božjo voljo!«

Njegove sklenjene roke so se skrčile in položil je glavo ob posteljni rob...

»Jaz tega ne zmorem, ne, ne zmorem... to presega moje moči,« je zastokal Harro. »Tega ne more ne človek ne Bog od mene zahtevati. Prenašal bom to, ne bom te več trpinčil, hočem biti strpljiv, obljubljam ti to, — čisto miren in potrpežljiv.«

»Ko bi to zmogel, Harro! Biti miren in potrpežljiv iz lastne moči! Ti si vendar že doslej poizkušal, moj predragi stari Harro, saj me nisi nikdar nameraval mučiti. In vendar si to storil in veš, da si se s tem pregrešil, in ponovno se bo to zgodilo. In tako me boš pač še dalje vlačil s seboj. Zdaj se še sicer branim, moledujem, prosim, potem bom pa umolknila. Tega bi ne bilo treba! Takšna molitev ne more ostati neuslišana.. Tako je tudi Jezus molil v vrtu Getzemani. Kaj je tvoja bol v primeri z njegovo!

S to molitvijo bi odprl nebesa, Harro, da bi se zlate reke vlile na tvoje ubogo srce. Ah, kako srečna bi bila jaz! Kako mirno bi počivala v tvoji ljubi roki! Kako me boš pa mogel tolažiti, če se me enkrat polasti smrtna groza? Zdaj te še lahko podpiram Harro, toda tedaj boš ti močnejši od mene, in tvoj plamen jačji od moje lučke. — Ta ura se morda ne povrne, Harro! —

Poglej grajski stolp s svojo glavico v višini. Že se odbija od nebeške sinjine. Ko ga obsije sonce in mu pozlati glavico, bo ta ura minila. Dotlej še imaš časa in nič dalj. Hočeš ostati pri meni ali greš onstran?... Pomisli dobro, kako boš izbiral. Dano ti je na izbiro in vendar nimaš izbire...«

»Naj ostanem pri tebi!«

Skril je obraz v svoje dlani in slonel ob posteljnem robu, kakor bi ga kdo bil treščil tja in tu pa tam mu je zadrgetalo telo, da se je stresla postelja. Rožamarija pa je zaprla oči in njen obraz je pod modrim vencem postajal vedno bolj bled.

Jasneje se je že odbijala oblika stolpa od sivomodrega neba. Dve zvezdici sta obledeli, hladna, čvrsta jutranja sapica je zavela v sobo, da se je Rožamarija stisnila ob prsih tesneje v svoje zlato kraljevsko ogrinjalo —

Zdajci je vstal Harro. Oba sta molčala, le njih oči so se iskale. Kar je globoko vzdihnila in njeni udi so se iztegnili. Svojo glavo je nagnila na stran in videti je bilo, kot bi spala.

Harro je potrkal pri teti Ulriki. Stara dama se je takoj pojavila, kakor bi bila ves čas stala za vrati. Ko je pristopila k postelji, ji je zastala noga. Prestrašila se je.

Ta čudovita nekam tuja lepota, ta nežno iztegnjena postava s kraljevskim ogrinjalom ob ramenih, ta cvetlični sijaj v razsvetljavi luči in jutranjega somraka, ta obraz, kakor bi bil oblikovan iz marmorja in voska z napol odprtimi očmi, iz katerih je malce prosvitala zenica...

Brž se je okrenila, mukoma, brez sape je kriknila:

»Harro!«

»Ne spi! Ostani pri njej!«

Harro je odšel. Ko je stopal čez dvorišče, je zasijal stolp v zlatu jutranje zarje. Obkrožale so ga jate belih golobov. Pri studencu se je Harro sklonil, spustil curek po svojih rokah ter si umil obraz v hladni vodi.

Nato je odšel v svojo celico ter legel v posteljo v beli ponočni obleki. Bilo je sveže in hladno jutro in ob stenah niso več strašile sence. Prekrižal je roko pod glavo ter je srepo zrl v strop. Tam je trfotal počasi in v težkem poletu ponočni metulj ter si iskal skrivališča pred dnevnim svitom.

Bilo je dovršeno! Žrtvoval je svojo voljo nekomu drugemu. To je bila zanj neizmerna žrtev! Domneval je, kot bi bil sam vzel svojo rožo raz srce ter jo ponesel k vratom nebeških vrtov!

In obljubila mu je zato zlate reke od zgoraj! Kje so te ostale? Morebiti so bile njegove oči tako malo sposobne zanje, kot one ponočnega metulja pod stropom, ki se tudi mora skrivati pred zlato svetlobo.

Vedno počasneje je krožila ponočna živalica nad njim. Vedno teže in teže je legala nanj prijetna utrujenost in počival je dobro, mirno, neizrečeno pokojno. In to oddaljeno šumenje in bučanje... Mar ni bila to godba? Moral bi jo poznati... ‚Pridite hčere, pomagajte mi objokovati .. Glejte, kdo prihaja!... Ženin...' Gosteje in gosteje ga je zavijala koprena. Spal je mirno in globoko, kot še nikdar v življenju, kajti prebudil se je šele, ko je že toneče sonce zlatilo stolpno glavico.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč Izdajatelj: Ivan Rakovec Urednik: Viktor Cenčič